

GABRIELA ȘERBAN

Concursul „Gânduri către Dumnezeu” a împlinit 15 ani!

Iată că s-au făcut 15 ani de când copiii Bocșei (și nu numai!) aștern, fie literar, fie artistic, gânduri către Dumnezeu!

Inițiativa acestui proiect aparține Bibliotecii Orășenești „Tata Oancea” Bocșa, care a dorit să realizeze un eveniment astfel încât să apropie copiii de biserică, de divinitate, și, în același timp, să le stimuleze creativitatea, să-i atragă aproape de carte, de bibliotecă, de lectură. Și-a dorit un proiect atractiv și pentru cei mai mici dintre potențialii utilizatori ai serviciilor bibliotecii.

Prima ediție a concursului a avut loc în aprilie 2008 și a reușit să atragă 83 de concurenți. De atunci, în fiecare an, la acest concurs participă peste o sută de copii, de la preșcolari, la liceeni. Unii participă de la prima ediție, iar unii sunt premiați la fiecare ediție, lucrările lor fiind publicate în fiecare nou volum.

De la cea de-a X-a ediție, Concursul „Gânduri către Dumnezeu” a devenit județean și se adresează copiilor și tinerilor din tot județul Caraș-Severin. De asemenea, prin seriozitate și succes, și-a atras parteneri precum Episcopia Caransebeșului, Biblioteca Județeană „Paul Iorgovici” Caraș-Severin, ANBPR filiala Caraș-Severin, dar și câțiva prieteni cu rol de sponsori pentru perioadele mai dificile, inerente.

De 15 ani, în prag de sfinte sărbători pascale, copii și tineri din întreg județul se înscriu în această competiție frumoasă și atractivă, testându-și talentul și creativitatea prin realizarea unor creații literare și artistice, sunt premiați și iau parte la lansarea volumului cu același titlu – *Gânduri către Dumnezeu* – volum care cuprinde cele mai reușite lucrări ale participanților premiați. Trebuie să recunoaștem că apariția acestei cărți este punctul forte al concursului, majoritatea tinerilor fiind atrași, în primul rând, de posibilitatea de a fi publicați într-o carte.

„*Gânduri către Dumnezeu*” este proiectul de suflet al bibliotecii bocșene!

În cele 15 ediții, acest proiect a reușit să adune sute de copii și tineri talentați, iubitori de carte și lectură, iubitori de frumos și pasionați de artă!

Acest proiect a reușit să atragă un juriu excepțional format din cadre didactice, din preoți, artiști și importanți oameni de cultură!

Acest proiect a adus laolaltă literatura și arta în 14 volume, iar cel de-al 15-lea este în pregătire și va fi lansat în 6 decembrie 2022. Pentru că, acest proiect are deja un tipic al său: se desfășoară în perioada ianuarie – aprilie; în perioada aprilie - mai are loc jurizarea, iar de Ziua copilului, la 1 iunie, are loc premierea! În 6 decembrie (de Sf. Nicolae) ne întâlnim cu toții pentru lansarea cărții care poartă același nume: „*Gânduri către Dumnezeu*”.

Fiecare volum beneficiază de o *introducere* sau un *argument* semnate de către inițiator/ manager de proiect/ (Gabriela Șerban); de asemenea, fiecare volum beneficiază de o prefață semnată de către președintele juriului (prof. Stela Boulescu).

Volumele IV și V beneficiază și de un cuvânt al primarului inițiator – dr. Mirel Patriciu Pascu – omul care a acceptat propunerea bibliotecii și a girat cu încredere acest concurs.

Volumul VIII se deschide cu un „*Cuvânt de binecuvântare*” din partea PS Lucian, Episcopul Caransebeșului, cuvânt care întărește frumoasa conlucrare dintre Bibliotecă și Eparhie.

Volumul X are în deschidere, alături de *prefață* și *argument*, un excepțional cuvânt al P.On. preot

Gheorghe Șuveți, Protopopul Reșiței, iar câteva dintre volume se încheie cu lucrări ale unor scriitori consacrați precum: Iulian Barbu, Cristina Sărățeanu, Costel Simedrea, Roxana Novacovici și Ion Grecu.

Demn de reținut este faptul că toate cele 14 volume sunt îngrijite cu măiestrie de scriitorul și editorul Gheorghe Jurma!

De 15 ediții, nucleul juriului este același: prof. Stela Boulescu (președinte); prof. Manu Lațcu; prof. Adrian Sperneac; prof. dr. Liana Feriug; pr. dr. Silviu Feriug; Ieromonah Ioanichie, pr. dr. Daniel Crecan, alăturându-se, ulterior, pr. Valentin Costea, artist plastic Nicolae Potocean, manager Clara Maria Constantin, director Ionel Pau și pr. insp. Mihai Ciucur. Se cuvine menționați și vrednicii preoți Ioan Vâșcu și drd. Doru Melinescu, precum și regretatul artist plastic Viorel Coțoiu, cu toții sprijinind începuturile și continuitatea acestui inedit concurs.

Faptul că, de 15 ani, aceeași „echipă” de lucru organizează, fără întrerupere, acest proiect frumos și nu facil – *Concursul Județean de Creații Literar-Artistice „Gânduri către Dumnezeu”* - spune foarte mult despre seriozitatea membrilor acestei echipe!

Cea de-a XV-a ediție a reușit să adune 209 participanți din tot județul: 119 la Secțiunea *Creații literare* și 90 la Secțiunea *Creații artistice*. Celor 209 participanți rămași în concurs le-am putea alătura câțiva înscriși, care au fost însă descalificați de juriu în urma descoperirii că s-au inspirat foarte mult din alte lucrări regăsite în cărți sau pe net.

În ziua de 1 iunie 2022, conform tradiției,

cei 209 participanți rămași în competiție la *Concursul Județean de Creații Literar-Artistice „Gânduri către Dumnezeu”*, ediția a XV-a, au fost premiați cu o mapă aniversară și o diplomă potrivită premiului câștigat. Mapa a conținut un semn de carte personalizat, o carte și o revistă „Bocșa culturală”. Iar atmosfera sărbătorească a fost creată de mulțimea de baloane roșii, personalizate cu inscripția: „*Gânduri către Dumnezeu – 15 ani la Biblioteca Orașului Bocșa*”!

Premiile au fost asigurate de către organizatori: Primăria și Consiliul Local Bocșa prin Biblioteca Orașenească „Tata Oancea”, Biblioteca Județeană „Paul Iorgovici” și ANBPR filiala Caraș-Severin, dar și Episcopia Caransebeșului prin Bisericele și Centrele de tineret din orașul Bocșa.

Premierea din 1 iunie 2022, precum toate celălalte 14 întâlniri pentru răsplătirea talentaților copii și tineri, a fost o bucurie!

Mape și diplome aniversare au primit și membrii juriului, dar și cei 70 de parteneri la proiect: dascăli, preoți, oameni de cultură, oameni de afaceri, scriitori și artiști, cu toții susținători ai Concursului Județean de Creații Literar-Artistice „Gânduri către Dumnezeu”.

Sărbătoarea celor 15 ediții „Gânduri către Dumnezeu” continuă cu realizarea celui de-al 15 – lea volum, dar și cu realizarea unei monografii „*Gânduri către Dumnezeu*”, volume pe care, cu ajutorul lui Dumnezeu, le vom lansa, păstrând tradiția, în 6 decembrie 2022 la Biserica Sf. Nicolae din Bocșa Română.

Până atunci, se cuvin felicitări și mulțumiri tuturor participanților de ieri și de azi! Tuturor dascălilor și preoților implicați în acest proiect!

Tuturor celor care, atât ieri, cât și azi, au susținut această frumoasă întâmplare-eveniment, ne-au fost alături și ne-au ajutat!

Alese mulțumiri membrilor juriului care, în mod voluntar, de 15 ani, jurizează cu seriozitate și mare atenție, sutele de lucrări venite din toate colțurile mirificului nostru județ!

La mulți ani, tuturor! La mulți ani și multe gânduri către Dumnezeu!

Evenimente

GABRIELA ȘERBAN

De Ziua Europei, orașul Bocșa a fost în sărbătoare!

„Bocșa a fost pentru o zi capitala culturală a Banatului Montan!” consemna pe rețelele de socializare unul dintre participanții la evenimentul din 9 Mai 2022 de la Bocșa, distinsul domn Bogdan Andrei Mihele din Reșița. Și domnia sa avea dreptate!

Luni, 9 Mai 2022, în sala de festivități a Primăriei Orașului Bocșa, s-a desfășurat un eveniment special, cu oameni speciali, un eveniment la care au participat invitați din oraș și din alte localități, pentru a fi martorii unor întâmplări frumoase, de ținută și de excelență. În această zi cu importante semnificații istorice, a avut loc și festivitatea de înmânare a Titlului de Cetățean de Onoare unor personalități care aparțin orașului Bocșa sau care, prin activitatea desfășurată de-a lungul vremii, au adus onoare și au promovat această frumoasă localitate din Banatul Montan.

Evenimentul a debutat cu intonarea celor două imnuri – Imnul Europei și Imnul României – în interpretarea maiestuoasă a trei. Dariana Cocora de la Liceul de Artă „Sabin Păuța” din Reșița, însoțită și îndrumată de dna. prof. Cornelia Balogh-Remelei. Apoi, elevi ai Liceului Teoretic „Tata Oancea” Bocșa, însoțiți de dir. Dragoș Vasile și îndrumați de prof. dr. Liana Ferciug, au susținut un recital de poezie dedicat Zilei Europei, dedicat României într-o Europă unită: Amelia Belgea (creații proprii), Silviana Maria Ferciug și Bianca Mură. Fiind și voluntare ale Centrului Catehetic „Sf. Stelian” Bocșa Română, domnișoarele l-au avut alături și pe preotul paroh dr. Silviu Ferciug.

După aceste încântătoare momente artistice, primarul orașului Bocșa, dr. Mirel Patriciu Pascu, a făcut trecerea la momentul ceremonial al înmânării Titlului de Cetățean de Onoare al Orașului Bocșa domnilor: **Erwin Josef Țigla**, bibliotecar, scriitor, editor și important promotor cultural; **Gheorghe Jurma**, scriitor, editor și important critic și istoric literar; **Titus Emil Suciu**, profesor și scriitor; iar post-mortem: sportivului pugilist **Ioan Mocanu** și artistului plastic **Viorel Coțoiu**.

Au fost clipe de vădită emoție, atât din partea organizatorilor, cât și a participanților veniți în număr impresionant pentru a le fi alături celor omagiați și cinstiți de către orașul Bocșa.

„Ieri, 9 Mai 2022, într-o zi de sărbătoare, o zi cu semnificații diverse, am avut onoranta misiune de a înmâna Titlul de Cetățean de Onoare al Orașului Bocșa, în semn de recunoaștere și prețuire a activității desfășurate, de-a lungul vremii, pentru promovarea orașului, aducând onoare și contribuind la ridicarea nivelului cultural, artistic și sportiv al urbei noastre, unor personalități care fac cinste întregului Banat și nu numai: scriitorilor și editorilor Gheorghe Jurma, Erwin Josef Țigla și Titus Emil Suciu, iar, post-mortem, sportivului Ioan Mocanu și artistului plastic Viorel Coțoiu.

A fost o zi plină, bogată cultural-artistic, pentru care deoresc să mulțumesc cadrelor didactice implicate, precum și talentatelor eleve de la Liceul Teoretic „Tata Oancea” din Bocșa (Silviana Maria Ferciug, Amelia Belgea, Bianca Mură) și de la Liceul de Artă „Sabin Păuța” din Reșița (Dariana Cocora însoțită de dna. prof. Cornelia Balogh-Remelei).

Mulțumesc, de asemenea, colegilor de la Biblioteca Orașenească „Tata Oancea” pentru organizare și tuturor participanților veniți de aproape sau de mai departe. Sperăm că am fost gazde bune.

Felicit, încă o dată, deținătorii Titlului de Cetățean de Onoare al Orașului Bocșa și sunt convins că vom avea o bună și fructuoasă colaborare!

Doamne ajută, să fim sănătoși, cu pace și înțelegere!” consemna pe blogul său primarul orașului Bocșa, dr. Mirel Patriciu Pascu.

Așadar, în ziua de 9 mai 2022, Bocșa a fost într-un fel „capitala culturală a Banatului Montan”, reușind să adune scriitori și artiști, oameni de seamă și personalități din întreg Banatul, pentru a sărbători valori ale Bocșei de ieri, dar, mai ales, de azi, și, cu siguranță, această zi va rămâne înscrisă cu litere de aur în cartea de onoare a acestui mic „burg” multicultural și multiconfesional, constituind o veritabilă pagină de istorie locală.

Cuvânt de mulțumire adresat de Erwin Josef Țigla, cu prilejul primirii Titlului de Cetățean de Onoare al orașului Bocșa, la 9 mai 2022

„Vechii locuitori ai Văliugului nu au avut prilejul să studieze geografia, de aceea aveau doar o părere extrem de vagă despre lumea mare, din afara orizontului lor.

Toni era un bărbat deosebit de harnic, relativ bogat, însă și înțelept - dovadă faptul că i-a dat pe cei cinci fii ai săi să învețe câte o meserie, ca să-i scape de munca grea din pădure. El a fost invitat în anul 1860 de unul din fiii săi la cununia sa. Acesta, după multe peregrinări, s-a privatizat la Bocșa ca meșter rotar.

Uica Toni și maica Traudl au închiriat o căruță trasă de un singur cal. Au călătorit cu acest vehicul încet, și de aceea, timp îndelungat, din Văliug la Bocșa. Au trecut pe lângă multe locuri și localități: casa singuratică a drumarilor din Crainic, casa pădurarului din Poiana Bichii, Cuptoare, Secu, Stavila, Reșița Montană, Reșița Română, Călnic, Moniom, Colțan... Și au sosit seara târziu la Bocșa, deși porniseră dimineața devreme, pe la ora patru, din Văliug. Ziua următoare era nunta, iar o zi după aceea au pornit-o din nou agale către casă, deoarece acolo îi așteptau treburile gospodărești.

După ce au sosit acasă, uica Toni nu și-a găsit odihna și liniștea timp de trei zile, a vizitat cunoscuți și necunoscuți, pentru a le povesti acestora despre marea sa călătorie. Timp în care accentua mereu:

- Măi oameni buni..., nici nu vă vine a crede cât de mare e lumea asta!”¹

Am dorit să rămân și de data aceasta fidel obiceiului meu de a citi în momente-cheie din culegerile lui Alexander Tietz, din legende, povestiri, povești și altă literatură populară, culese în mirificul Banat Montan la mijlocul secolului trecut, și fără de care, noi, trăitorii de astăzi ale acestor plaiuri, am fi cu mult mai săraci...

Da, revenind la textul citit, pot să afirm faptul că mie mi-a mers mult mai bine astăzi decât atunci, în 1860... Am ajuns mult mai rapid, am sosit cu cai putere, am venit să particip și eu la un moment deosebit din viață, un moment în care pot să afirm cu certitudine că tot ceea ce sunt se datorează Banatului Montan și oamenilor săi minunați, indiferent de limba maternă pe care o vorbesc, de confesiunea și cultura cărora le aparțin.

Acest eveniment de astăzi, de la Bocșa, se derulează într-un context atât de important pentru cele 27 de țări care sărbătoresc împreună, Ziua

Europei. Pentru mine, momentul ales reprezintă chintesenta atașamentului meu personal la valorile europene, fără de care nu aș fi eu cel de astăzi. Am fost, sunt și mă voi simți până în ultima clipă un european convins!

Acest 9 mai al anului Domini 2022 înseamnă pentru mine atât onoare, cât și recunoștință: Onoare, căci pe lângă titlurile de Cetățean de Onoare al municipiului Reșița, din 29 ianuarie 2008, și pe cel de Cetățean de Onoare al județului Caraș-Severin, din 25 februarie 2010, acest Titlu de Cetățean de Onoare al Orașului Bocșa mă face să mă simt și aici acasă. Din acest „Heimat” al meu, acest ținut al Banatului Montan, Bocșa va însemna pentru mine, ca și Reșița natală, „kilometrul 0”, așa cum mărturisea scriitorul Toma George Maiorescu într-unul dintre articolele sale²! Recunoștință: da! Îi mulțumesc atotputernicului Dumnezeu pentru această clipă frumoasă din viața mea, mulțumesc Consiliului Local al Orașului Bocșa și primarului Mirel Patriciu Pascu pentru această onoare, îi mulțumesc Gabrielei Șerban pentru inițiativa sa privind acordarea Titlului, și nu în ultimul rând, mulțumesc comunității locale din Bocșa pentru faptul că mă primește în rândurile ei.

În încheiere, doresc să menționez faptul că primesc astăzi această onoare și în numele tuturor membrilor comunității germane, ai căror strămoși s-au așezat de-a lungul sutelor de ani, începând cu prima parte a secolului al XVIII-lea, pe aceste meleaguri, care au contribuit la ridicarea primelor uzine aici pe malul Bârzavei, fie că au fost muncitori, fie că au fost funcționari sau intelectuali, membrilor comunității catolice care au ridicat tot aici una dintre cele mai vechi biserici romano-catolice din Dieceza de Timișoara (1723), tuturor acelor care și-au iubit neconținut „Heimat”-ul în cei peste 300 de ani de trăire în comun aici. Lor și celor de astăzi, pe care i-am amintit sau nu, le dedic acest titlu de Cetățean de Onoare al Orașului Bocșa și această zi deosebită!

Mulțumesc!

***Erwin Josef Țigla
președintele Forumului Democratic al
Germanilor din județul Caraș-Severin
și al Asociației Germane de Cultură și
Educație a Adulților Reșița***

Note

¹ Din „Alexander Tietz: Călător prin Banatul de Munte. Itinerarii culturale”, vol. I (Reșița - Bocșa - Dognecea - Oravița - Anina), coord.: Ana Kremm, Yvonne Demyeni, Liceul Teoretic „Diaconovici - Tietz” Reșița, 2008.

² „Reșița: Viziuni = Reschitza: Visionen”. Editori și prefață: Gheorghe Jurma, Erwin Josef Țigla. Reșița: „Banatul Montan”, 2009, 120 p. ISBN: 978-973-1929-25-5

Gabriela Șerban

Bocșa literară s-a îmbogățit cu un nou volum!

În anul 2019, la Bocșa, asistam la debutul editorial al unei bocșence, pe numele ei **Adina Cotorobai**, pe care unii dintre mulții invitați la eveniment au cunoscut-o deja, domnia sa fiind una dintre vrednicele fiice ale urbei noastre.

Întâlnirea din 31 mai 2019 a avut menirea de a aduce acasă, la Bocșa, nu doar omul și profesorul Adina Cotorobai, ci, mai ales scriitorul Adina Cotorobai, fostă Iuga, născută în 12 februarie 1953 la Bocșa, absolventă a Liceului Teoretic „Tata Oancea” din localitate, apoi a Facultății de Litere a Universității de Vest Timișoara.

Stabilită la Cluj, este profesoară și, mai nou, scriitoare, și a fost invitata Bibliotecii publice „Tata Oancea” din Bocșa alături de volumul său de debut.

Adina Cotorobai a surprins plăcut publicul bocșean cu un roman intitulat **„Privind peste umăr”**, volum apărut în anul 2018 la editura „Limes” din Cluj (coord. scriitorul Mircea Petean), un roman bine scris, o cronică de familie, care abundă în personaje și întâmplări și care reușește să contureze o epocă, acea epocă dinainte de 1989. Un roman autobiografic, o carte de familie, dar și o carte a Bocșei și a Banatului, și, în aceeași măsură putem spune, a dascălilor, autoarea redând excepțional atmosfera din școlile perioadei comuniste, statutul dascălului și al elevului acelor vremi, pledând în permanență pentru noblețea profesiei de slujitor al catedrei. Un roman frumos, cald, accesibil, cu secvențe umoristice savuroase.

Iată că, sâmbătă, 4 iunie 2022, dna. Adina Cotorobai se întoarce la Bocșa pentru un eveniment de suflet – întâlnirea promoției 1972 a Liceului Teoretic „Tata Oancea” - , prilej cu care scriitoarea Adina Cotorobai își lansează cel de-al doilea volum de proză, de astă dată proză scurtă, volum apărut recent la aceeași editură clujeană, sub îngrijirea aceluiași Mircea Petean – **„Sanatoriul”** (Limes, 2022).

Evenimentul a fost găzduit de holul Liceului Teoretic „Tata Oancea” Bocșa și organizat în parteneriat cu Casa de Cultură și Biblioteca Orașenească „Tata Oancea”.

După cuvântul de salut venit din partea directorului gazdă, prof. Dragoș Vasile, s-au spus frumoase cuvinte despre scriitoarea deja cunoscută și despre cărțile domniei sale. Au vorbit: Gabriela Șerban (directorul bibliotecii), prof. Ana Kremm,

istoricul Mihai Vișan, iar evenimentul a fost moderat de Dan Liut (directorul Casei de Cultură).

„După debutul cu un roman de o mare complexitate, Adina Cotorobai revine cu această culegere de povestiri scrise în registre diferite, dinspre umoristic până înspre dramatic, cu accente de un eticism bine argumentat.” consemnează pe coperta a IV-a scriitorul și editorul Mircea Petean, conchizând: *„Dăscăliță de meserie, autoarea are o vervă ironică și autoironică de-a dreptul ineputabilă, dar nu rezistă nici tentației de a sancționa cu o tandră aspră mentalități, atitudini, gesturi nefirești, mizerabile ori de-a dreptul incalificabile.”*

Și de această dată, omul Adina Cotorobai a reușit să cucerească prin bună dispoziție și volubilitate, prin sinceritate și firesc, iar scriitoarea Adina Cotorobai a surprins printr-o proză incitantă, uneori tragică, alteori comică, linia dintre cele două fiind extrem de subțire, o carte care se citește dintr-o suflare sau cu sufletul la gură, însă extrem de serioasă, autoarea dovedindu-se a fi un fin observator al problemelor și trăirilor (uneori dramatice!) din societatea actuală. Coperta cărții este sugestivă și este realizată de ing. Virgil Cotorobai.

Evenimentul din 4 iunie, dedicat cărții, s-a încheiat cu o sesiune de autografe și alta de fotografii, iar evenimentul dedicat celor 50 de ani de la absolvirea liceului a continuat într-o altă locație, cu muzică, dans și voie bună.

GABRIELA ȘERBAN

Cărți, culoare, povești și emoții, la Biblioteca din Bocșa

Vineri, 17 iunie 2022, Sala de festivități a Primăriei Orașului Bocșa a găzduit un eveniment dedicat unei doamne de poveste și cărților acesteia: **Zahara Onel Stanzel**, dascăl și director al Casei Pionierului în perioada 1973-1990.

Evenimentul a fost organizat de Biblioteca Orășenească „Tata Oancea” Bocșa în cadrul proiectului „Să ne prețuim valorile!” și a avut menirea de a reășeza pe harta cultural-literară a orașului numele unei doamne care a slujit cu dăruire, curaj și înțelepciune pe tărâmul cultural-educational al unei Bocșe dintr-o perioadă grea, urâtă, de tristă amintire.

La eveniment s-au alăturat autoarei Zahara Onel Stanzel editorul Gheorghe Jurma și îngrijitorul cărților, Marcu Mihail Deleanu, dar și foști elevi ai profesoarei Zahara Stanzel și foști colegi și colaboratori ai directoarei Casei Pionierului, Zahara Stanzel.

Cuvântul de bază al acestei întâlniri a fost „emoția”!

Participanții au rememorat amintiri, întâmplări, evenimente, unele hazlii, altele mai puțin plăcute, din acea perioadă în care, împreună, au muncit și au răzbit.

De asemenea, au fost prezentate cele trei cărți ale Zaharei Onel Stanzel: **„Mă ascund în cuvânt”**, volum apărut în anul 2017 la Editura TIM din Reșița, sub atenta supraveghere a scriitorului Gheorghe Jurma, cu o *în loc de postfață*, o discuție a autoarei cu filologul Marcu Mihail Deleanu; **„Lumini în amurg”**, volum apărut la Editura TIM din Reșița, în anul 2019; cel de-al treilea volum, intitulat **„O plasă de vise”**, a apărut recent (2022) la Editura TIM din Reșița, tot sub îngrijirea celor doi filologi: Gheorghe Jurma și Marcu Mihail Deleanu, înnobilit fiind de reproducerea unor picturi semnate de artiști bocșeni: Tiberiu Bottlik, Iosif Vasile Gaidoș, Minerva Oancea, Leu Zeno Munteanu, Peter Kneipp și Viorel Coțoiu.

Alături de amintiri, versurile sensibile și nostalgice ale Zaharei Stanzel au reușit să încarce atmosfera cu emoție și bucurie, cu optimism și umor sănătos.

Despre autoare au vorbit la modul superlativ: editorul Gheorghe Jurma, publicistul Titus Crișciu, scriitorul Erwin Josef Țigla, filologul Marcu Mihail Deleanu, prof. Mina Șoșdeanu, prof. Stela Boulescu, ing. Victor Creangă, prof. dr. Mihai Vișan, ec. Dan Liut și scriitorul Nicolae Preda.

Deși absent (motivată!) de la eveniment, primarul orașului Bocșa, dr. Mirel Patriciu Pascu, a ținut să transmită gânduri bune și alese sentimente doamnei Zahara Stanzel și să-i ofere o *Diplomă de Excelență în semn de recunoștință și prețuire pentru prodigioasă activitate pe tărâm cultural și educațional*, misiune împlinită cu succes de dl. Cristian Coman.

De asemenea, o *Diplomă de Cinstire în semn de aleasă prețuire și calde mulțumiri pentru rodnică și frumoasă colaborare* a fost înmănată dnei. prof. Stanzel și din partea Bibliotecii Orășenești „Tata Oancea” și a revistei „Bocșa culturală” prin directorul acesteia, Gabriela Șerban.

Evenimentul a fost unul de suflet, iar sărbătoarea acestei doamne de poveste și a cărților sale a continuat sub cupola bibliotecii bocșene, la umbra cărților și în ambianța culorilor oferite de tablourile artistului plastic Nik Potocean prin expoziția personală intitulată *„Emoții în culori”*, realizată special pentru acest eveniment.

GABRIELA ȘERBAN

Salonul de Primăvară de la Bocșa a găzduit o Prezentare de Poet și Poezie: Cristian-Paul Mozoru și cărțile sale

Primăvara anului 2022 reia seria expozițiilor de artă organizate de către artiștii cărășeni sau grupări reprezentative ale pictorilor din Banat, astfel că, din nou, după doi ani de restricții impuse de pandemia creată de virusul Covid19, Biblioteca Orășenească „Tata Oancea” Bocșa deschide „Salonul de Primăvară” organizat în parteneriat cu Deutsche Kunst Reschitza, cerc de pictură care aparține Forumului Democratic al Germanilor Caraș-Severin, condus de artistul plastic reșițean Gustav Hlinka.

Astfel că, marți, 12 aprilie 2022, în prag de Sfinte sărbători pascale catolice și în prag de Florii ortodoxe (Intrarea Domnului în Ierusalim), la sediul bibliotecii bocșene a avut loc vernisajul „Salonului de Primăvară” în care au expus lucrări de sezon următorii artiști plastici: Viorica Ana Farkaș, Livia Frunză, Adina Ghinaci, Flavia Grădinaru, Gustav și Doina Hlinka, Gabriel și Eleonora Hoduț, Tatiana Țibru și bocșeanul Nik Potocean.

În cadrul Salonului de artă, organizatorii au pregătit o prezentare de carte și autor. Pentru prima dată la Bocșa, poetul și criticul literar **Cristian-Paul Mozoru** a venit însoțit de cărțile sale, fiind prezentat de criticul și istoricul literar Gheorghe Jurma.

Cristian-Paul Mozoru s-a născut în 31 octombrie 1982 la Reșița, a absolvit Filozofia la Universitatea de Vest din Timișoara și are un masterat în Managementul Resurselor Culturii, tot la Universitatea timișoreană.

Este un cititor împătimit și un pasionat bibliofil. Este căsătorit, are o fetiță și, de câțiva ani, locuiește împreună cu familia în Germania.

Vine foarte des în țară, iar pentru Reșița, orașul său natal, are doar cuvinte și gânduri frumoase: „...Reșița este orașul în care am pornit în lume și, la un moment dat, spre Lume. Și, fiindcă așa încep toate, Reșița este orașul în care am trăit primele experiențe: de la primii pași și primele cuvinte, până la primii prieteni și primii colegi de școală, este orașul în care am râs, am plâns, am iubit, am învățat să cad și să mă ridic, este, pe scurt, orașul care mi-a format primele instincte.” (Ada Cruceanu-Chisăliță, Camelia Duca, Erwin Josef Țigla. *100 pentru Reșița. Personalități ale Reșiței în an jubiliar 250*. Reșița: Editura „Banatul Montan”, 2021, p. 150-151.)

Cristian-Paul Mozoru este un harnic scriitor. Este autorul unor interesante recenzii de carte, unor articole biobibliografice importante, dar și un veritabil poet.

După ce a debutat editorial în anul 2010 cu monografia comunei Vărădia, carte apărută la Editura Brumar din Timișoara, Cristian-Paul Mozoru revine în atenția cititorilor cu câteva volume de poezii: „La Porțile Timpului” – Poemele Danei -, volum apărut la București, Editura Mantaua lui Gogol, 2014, cu o prefață de Mihai Hafia Traista; „Alexandria”, volum apărut tot la Editura bucureșteană Mantaua lui Gogol, în 2015, prefața acestei cărți purtând semnătura Hannei

Bota; „Din marginea Lemuriei”, volum apărut la Editura Eurostampa din Timișoara în 2017, cu o prefață realizată de Adela Lungu-Schindler; iar în anul 2021, îi apare, la Editura Castrum de Thymes din Giroc, volumul de poezie „Fire de nisip, scriind”, prefața acestei cărți fiind semnată de cunoscutul critic și istoric literar timișorean, Grațiela Benga.

Cristian-Paul Mozoru publică în multe din revistele literare românești și amintesc doar câteva „Orizontul” din Timișoara, „Oltart” din Slatina, „Spații culturale” – Ziarul de Râmnic, „Sintagme literare”, „Anotimpuri literare” ambele din Timișoara, „Nedeia” și „Reflex” din Reșița, dar și „Bocșa culturală”, făcând parte, de multă vreme, din echipa acestei reviste de cultură.

Evenimentul din 12 aprilie 2022 a debutat cu un recital de poezie semnată de Cristian-Paul Mozoru, recital susținut de elevi ai Liceului Teoretic „Tata Oancea” din Bocșa: Natalia Olariu, Ana-Maria Micuci, Julia Nicu și Georgia Nicu, iar despre scriitorul Cristian-Paul Mozoru au vorbit Gheorghe Jurma (Reșița), Daniel Luca (Timișoara) și Gabriela Șerban (Bocșa).

Artiștii plastici au fost prezentați de Gustav Hlinka (Reșița), dar și, fiecare în parte a avut o scurtă intervenție; iar cuvinte de salut și de felicitări au avut Erwin Josef Țigla (Reșița), Dana Bălănescu (Reșița), Mihai Chiper (Anina), pr. Valentin Costea (Bocșa), prof. dr. Dorel Viorel Cherciu (Bocșa) și Nicolae Marișescu (Anina).

Evenimentul s-a încheiat cu un cuvânt de mulțumire din partea dr. Mirel Patriciu Pascu, primarul orașului Bocșa, și cu un recital de poezie susținut de poeții prezenți: Ion Rășinaru (Anina), Dorina Enuică Tima (Oravița), Nicolae Toma (Lugoj), Costel Simedrea (Reșița), Daniel Luca (Timișoara) și, evident, încheiat de Cristian-Paul Mozoru (Germania).

Iată, în prag de Sfinte sărbători ale Paștilor, la Biblioteca Orașenească „Tata Oancea” Bocșa artele s-au împletit: au fost admirate și prezentate picturile artiștilor prezenți la cea de-a IV-a ediție a „Salonului de Primăvară” la Bocșa, au fost admirate handmade-urile realizate cu acest prilej de prof. Stela Boulescu, au fost prezentate cărți și lansat un nou poet – Cristian-Paul Mozoru - și au

fost recitate versuri proprii ale poezilor bănățeni, unele chiar religioase, dedicate Sfintelor sărbători pascale.

Un eveniment plin de culoare și emoție, menit să vestească marea sărbătoare a Învierii Domnului!

Sărbători luminate, tuturor!

Evenimente

GABRIELA ȘERBAN

Concursul de creații literar-artistice „PRO LECTURA” prima ediție, 2022, și-a desemnat câștigătorii și la Bocșa!

Cu prilejul Zilei Naționale a Lecturii, Biblioteca Județeană „Paul Iorgovcici” Caraș-Severin a inițiat un concurs de creații literar-artistice dedicat elevilor de toate vârstele intitulat „Pro Lectura”. Au fost invitate să participe bibliotecile din județ, așadar Biblioteca Orășenească „Tata Oancea” Bocșa s-a alăturat acestui frumos îndemn spre lectură.

Juriul de la Bocșa a avut în componență cadre didactice și oameni de cultură, președinte fiind prof. dr. Liana Feriug, iar între membrii amintim prof. Manu Lațcu, prof. Ionela Vuia și prof. Luminița Miloș.

La această primă ediție participarea nu a fost una numeroasă, deoarece elevii – și nu numai! - au confundat, într-un fel, concursul „Pro Lectura” cu cel județean „Gânduri către Dumnezeu”, ambele derulându-se în aceeași perioadă.

Însă, dintre cei 19 participanți la concursul „Pro Lectura” ediția I, doar doi au primit diplomă de participare; ceilalți 17 elevi au fost câștigătorii premiilor I, II și III, atât la secțiunea literară, cât și la cea artistică.

La secțiunea literară au fost premiate cu locul I lucrările elevelor: Coste Irene, Silviana Maria Feriug, Flavia Martonoș, Paula Drăgulescu și Cristian Emanuel Toma, elevi coordonați de prof. Gianina Mură, Liana Feriug, Ștefania Taligaș

și Andreea Gheorghe, iar la secțiunea artistică locul I i-a revenit elevei Gesica Iordache îndrumată de prof. Marius Călniceanu.

Premiul al II-lea, la secțiunea literară, a fost câștigat de elevii: Rebeca Cega, Andreea Nichiteanu, Rebeca Dumitru, Gesica Iordache, Cristiana Bold și Alexia Vișan, aceștia fiind îndrumați de prof. Manuela Stăniloiu, Maria Prodan, și Liana Feriug; iar pentru premiul III, conform deciziei juriului, au fost lucrările elevelor Rebeca-Vanessa Dumitru, Rosalinda Adelina Todor și Cristiana Dumitru, eleve îndrumate de inimoasa profesoară Manuela Stăniloiu.

La secțiunea artistică, premiul II a revenit elevei Cega Rebeca (prof. Marius Călniceanu), iar premiul III, elevei Dumitru Rebeca (prof. Ștefania Taligaș).

Organizatorul concursului a fost Biblioteca Orășenească „Tata Oancea” Bocșa, iar premiile au constat în diplome și cărți, asigurate cu sprijinul Primăriei și Consiliului Local Bocșa.

(<https://uzpcarasseverin.wordpress.com/2022/05/13/gabriela-serban-concursul-de-creatii-literar-artistice-pro-lectura-prima-editie-2022-si-a-desemnat-castigatorii-si-la-bocsa/>)

Miniexpoziție de handmade-uri la Bocșa

În perioada 11- 30 aprilie 2022, la Biblioteca Orășenească „Tata Oancea” din Bocșa poate fi admirată o miniexpoziție de handmade-uri marca prof. Stela Boulescu.

Apropiată colaboratoare a instituției gazdă, voluntar în cadrul Centrului catehetic „Vasiova”, membru al redacției revistei „Bocșa culturală”, dar și președintele juriului Concursului Județean de Creații Literar-Artistice „Gânduri către Dumnezeu” și prefăcătorul cărții cu același titlu, prof. Stela Boulescu surprinde de astă dată prin talent creativ, realizând diverse handmade-uri cu prilejul sfintelor sărbători pascale: semne de carte, puișori, ouă multicolore, coșulețe, iepurași, toate croșetate cu îndemănare și talent.

Așadar, utilizatorii serviciilor bibliotecii bocșene vor avea bucuria să admire câteva dintre aceste lucrări într-o miniexpoziție organizată chiar în sala de primire a Bibliotecii Orășenești „Tata Oancea” Bocșa. (GABRIELA ȘERBAN)

Miniexpoziție de handmade-uri

Evenimente

VĂ ÎMPĂRTĂȘIM ACTIVITATEA GRĂDINIȚEI P.P. BOCȘA

„A educa un copil înseamnă a-i lua sufletul în mâini și a merge împreună pe calea cunoașterii.”

Prof. VUIA IONELA

Prof. MILOȘ LUMINIȚA

La intrarea în grădinița noastră, copiii sunt întâmpinați întotdeauna cu bucurie, zâmbete și prietenie. Întreaga activitate din grădiniță este centrată pe copii, pe nevoile și interesele lor. În acest scop, colectivul unității format dintr-un număr de 15 cadre didactice calificate, au propus și desfășurat activități ce au trezit interesul și bucuria copiilor.

Dorim să vă împărtășim și dumneavoastră din experiențele trăite pe parcursul acestui an școlar, prin intermediul cărora ne-am făcut numeroși și valoroși prieteni din orașul nostru, din județ și chiar de peste hotare.

La nivel local am derulat proiectul **„PIETONI CAMPIONI!”**, împreună cu partenerii și prietenii noștri de la Poliția Orașului Bocșa prin intermediul căruia s-a urmărit familiarizarea copiilor cu principalele reguli de circulație rutieră, înțelegerea sprijinului oferit de către organele de poliție, observarea mijloacelor materiale din dotarea poliției. Coordonatorul acestui proiect este doamna profesor pentru învățământ preșcolar Mihaela Țăran.

Rămânând la siguranța rutieră, am colaborat cu Inspectoratul de Poliție al Județului Caraș-Severin prin intermediul parteneriatului **„PRIETENUL MEU, POLITISTUL!”**, inițiat de doamna profesor pentru învățământ preșcolar Ionela Vuiu. Una dintre activitățile îndrăgite de copii a fost - **Ora de educație rutieră la grădiniță** - finalizată prin concursul național - **„FII RESPONSABIL PE STRADĂ!”**, copiii fiind premiați de către domnul Subcomisar Atănăsoaie Marius.

Educația religioasă am căutat să o înțelegem și să o promovăm prin activitățile parteneriatului **„DIN TAINILE CREDINȚEI”** cu implicarea părintelui paroh Silviu Feriug de la Biserica „SF. Ierarh Nicolae” din Bocșa.

Nu am fost doar inițiatori, ci și parteneri în proiecte educaționale cum este cel derulat de doamna profesor dr. Liana Feriug de la Liceul Teoretic „Tata Oancea” Bocșa, denumit **„ȘCOALA, O NOUĂ PROVOCARE!”**, proiect ce urmărește pregătirea copilului pentru școală, considerat obiectivul final al activităților instructiv-educative din grădiniță.

Proiecte am derulat și la nivel județean, având ca parteneri alte unități de învățământ dar și instituții locale.

„DARURI MARI DIN MÂINI MICUȚE!” este un proiect de voluntariat și spirit civic prin care, copiii sunt îndemnați să fie alături de semenii lor, aflați în nevoi. Am reușit să aducem zâmbete pe fața bătrânilor de la Căminul Pentru Persoane Vârsnice din Bocșa, oferindu-le un simbol al primăverii. De asemenea, și pe copiii de la Centrul Școlar de Educație Incluzivă „Christiana” Bocșa i-am surprins plăcut dăruindu-le din jucăriile noastre. Inițiatorul acestui proiect este doamna profesor pentru învățământ preșcolar Luminița Miloș.

Pentru că lumea copiilor este o lume de poveste, am pătruns și noi în această lume prin intermediul proiectului județean **„ÎN LUMEAMINUNATĂ A POVEȘTELOR”**, coordonat de doamna profesor pentru învățământ preșcolar Ionela Vuiu. Copiii sunt fascinați de personajele din povești și de aceea, se identifică de cele mai multe ori cu ele, mai ales când în mijlocul copiilor vine chiar **Zâna Poveștilor** cu brațele pline de cărți dăruite de Biblioteca Orășenească „Tata Oancea” reprezentată prin doamna manager Gabriela Șerban.

Poveștile au rolul de a ne dezvolta imaginația, limbajul, dar și creativitatea, abilități ce ne vor ajuta în exprimarea gândurilor, sentimentelor și dorințelor.

Nici poeziile nu au lipsit din activitatea didactică. Copiii au creat și memorat poezii în cadrul activităților de educarea limbajului, prezente fiind și în activitățile extracurriculare: serbările școlare prezentate cu ocazia diferitelor evenimente, participarea la concursul „Gânduri către Dumnezeu”, la Festivalul de Recitare în Grai „Tata Oancea” Bocșa și Festivalul „Credință și Lumină” Caransebeș.

Evenimente

Pentru păstrarea tradițiilor și a obiceiurilor specifice zonei noastre și nu numai, am inițiat și urmează să derulăm parteneriatul educațional **„DIN BANAT PÂNĂ-N BANAT!”**, cu sprijinul Primăriei Orașului Bocșa, Casa Orășenească de Cultură Bocșa, Biblioteca Orășenească „Tata Oancea” Bocșa și în colaborare cu partenerii noștri din Vârșeț - Serbia. Dorim, ca prin intermediul acestui proiect, să promovăm cultura populară locală, creatori de literatură dialectală cum este Petru E. Oance cunoscut sub pseudonimul „Tata Oancea”, precum și scriitori de folclor. Unul ce ne reprezintă grădinița și cu care ne mândrim este colega noastră Mihaela Țăran, ale cărei poezii au fost recitate de copii pe scena festivalurilor la care am participat. O poezie îndrăgită este următoarea:

VACA LU PĂTRUȚ
dă Mihaela Țăran

Baba Lenca stă în poartă
Și îl străgă pră Pătruț:
Vin acasă, că să-nsară!
Țu-ce-l muma dă puiuț!

Da nepotu-su, poganu,
Îi răspunde-n pom suit:
- Nu vin, mumă! Nu-i târzău!
Că nici vaca n-o vinit!

Iară-l ia baba cu buna:
- Dacă tot iești pră islaz,
Adă și vaca s-o mulgem
N-am dă conturi și-i năcaz!

Lasă-mă, mumă o țără
Să măi stau cu Ghiț-afară!
Nu ce ceme, vine vaca,
D-o vegea că să însară!

Baba-ș zuită vorba bună,
Încintată pră nepotu
Și pringe să-l afuriscă:
- Mân-ce-ce potca dă lotru!

- Acuma îi bine cu Ghiță
Și nu să măi gată joaca!
Da îi bea tu lapce pulfăr,
Când n-oi fi nici io, nici vaca!

„DIN BANAT PÂNĂ-N BANAT”

Astfel se intitulează proiectul educațional propus de cadre didactice de la Grădinița cu Program Prelungit Bocșa, proiect care are drept scop dezvoltarea capacității copiilor și tinerilor de a cunoaște și înțelege obiceiurile, tradițiile, dar și oamenii de seamă din Banatul istoric, în principal tradiții culturale de pe Valea Bârzavei cât și din zona Vârșetului (Voivodina - Serbia).

Inițiativa aparține coordonatorului de proiect, prof. Ionela Vuia, și echipei de implementare constituită din prof. Luminița Miloș și prof. Mihaela Țăran.

Evident că, pentru buna desfășurare și împlinirea acestui deziderat în condiții optime, inițiatorii au apelat la parteneriate viabile, astfel că în realizarea proiectului au fost implicați oameni și instituții capabile să susțină implementarea eficientă a programului, dar și să asigure seriozitate și continuitate acestui frumos proiect.

Partenerii implicați sunt: Organizația Națională a românilor din Serbia, reprezentată de Daniel Răduc, Fundația „Protopop Traian Oprea” reprezentată de Sorin Janeș, Școala primară „Olga Petrov-Radišić” O.Ș. Vuka Karadžića 8, reprezentată de Marizel Kempjan, Primăria Orașului Bocșa reprezentată de primar Mirel Patriciu Pascu, Casa Orășenească de Cultură Bocșa, reprezentată de Ioan Liuț, Biblioteca Orășenească „Tata Oancea” Bocșa reprezentată de Gabriela Șerban și, evident, unitatea de învățământ organizatoare: Grădinița cu Program Prelungit Bocșa reprezentată de prof. Andreea Maria Bărbuceanu.

(Continuare în pag. 17)

Evenimente

Grădinița cu program normal nr. 5 Activități extrașcolare de 1 Iunie

Copiii sunt minunea vieții, sunt însuși rostul nostru de a fi. De buna lor creștere și educație depinde viitorul nostru. „*Nimic din ceea ce făurește omul în efemera sa existență pe acest pământ nu se ridică atâta la sublim, la creație, dăruire de sine, jertfă și împlinire, pe cât este creșterea, educarea și dezvoltarea copiilor, cea mai deplină și sensibilă bucurie a vieții.*”

Pentru a celebra această zi cu totul specială pentru copii, de-a lungul carierei mele didactice am apelat la următoarele forme de activități:

1. Organizarea unor jocuri potrivite fiecărei vârste. Copiii participă la jocuri 7n școală și în afara ei (distractive, muzicale, sportive), jocuri cu rol și reguli, unde calitățile individuale ale copiilor: gândirea, atenția, memoria, voința, spiritul de observare, abilitățile fizice și altele sunt factori importanți intens mobilizați în joc, ceea ce contribuie la dezvoltarea lor.

2. Activități organizate în mijlocul naturii și a vieții sociale în cadrul cărora școlarii se confruntă cu realitatea printr-o percepere activă, investigatoare, prin acțiuni directe asupra obiectelor, fenomenelor, din mediul înconjurător, a unor zone geografice și locuri istorice; ei dobândesc o mare cantitate de informații despre animale, despre munca și viața omului în diferite contexte; își formează reprezentări simple despre structura și condițiile de viață a unor plante și animale; despre legi obiective ale succesiunii anotimpurilor, despre frumusețile și bogățiile patriei, despre trecutul istoric al poporului român. În cadrul acțiunilor și implicit al activităților în aer liber, ei își pot forma sentimentul de respect și dragoste pentru natură, pentru muncă.

3. Vizionarea unor spectacole - prin intermediul cărora copilul face cunoștință cu lumea minunată a artei. Această formă de activitate îl pune pe copil atât în calitate de actor cât și de spectator în fața unei surse inepuizabile de impresii puternice, precum și în faptul că se apelează în permanență la afectivitatea copilului.

4. Vizionarea unor filme pentru copii, desene animate, spectacole de teatru, constituie „un izvor de informații”, dar în același timp și un punct de plecare în organizarea unor acțiuni interesante (de exemplu: vizionarea emisiunilor muzicale, de teatru pentru copii, distractive sau sportive urmată de discuții pregătite în prealabil, pe lângă faptul că realizează completarea unor aspecte educative, stimulează și orientează copiii spre unele domenii de activitate: muzică, sport, pictură, etc).

5. Vizitele la muzee, expoziții, monumente

și locuri istorice, case memoriale - organizate selectiv - constituie un mijloc de a intui și prețui valorile culturale, folclorice și istorice ale poporului nostru. Atât activitățile turistice cât și cele de concurs contribuie la îmbogățirea și lărgirea vocabularului activ, a socializării, a diverselor conținuturi stimulativ pentru dezvoltarea biopsihosocială a celor mici; astfel copiii pot reda cu mai multă creativitate și sensibilitate imaginea realității în cadrul activităților plastice și practice, a celor de educarea limbajului, inițiativă în cadrul jocurilor.

6. Vizitele și plimbările prin parcuri, grădini zoologice, botanice și alte zone ale orașului - sunt activități care răspund nevoii de cunoaștere și de petrecere plăcută a timpului liber. Plimbările și drumețiile organizate cu copiii urmăresc cunoașterea aspectelor din natură într-o interdependență perfectă cu istoria trecută, prezentă și viitoare a comunității locale.

7. Excursiile - pot convinge copiii că natura și societatea sunt supuse unor legi obiective care acționează independent de voința și conștiința omului, dar pe care acesta le poate cunoaște și folosi în interesul său. Copilul învață cum să lupte cu forțele naturii, prin excursii copiii cunosc locul natal în care au trăit, muncit și luptat înaintașii lor. Prin explicațiile educatoarei, copilul învață să își iubească tot mai mult țara, cu trecutul și prezentul ei. Prin excursii copiii pot cunoaște frumusețile patriei și realizările oamenilor, locurile unde s-au născut, au trăit și au creat opere de artă scriitori și artiști.

8. Activități de muncă în folosul scolii, comunității locale sau a unor persoane aflate la nevoie. Motivația în astfel de activități nu este simpla dorință de divertisment, ci înțelegerea necesității de a fi și ei utili, solidari cu cei ce suferă. La acestea se adaugă plăcerea de a fi alături de colegi, iar munca în comun are, pe lângă valoarea ei social-educativă, și un efect reconfortant.

9. Serbările, prin specificul lor de activitate extracurriculară, reprezintă un nesecat izvor de satisfacții, bucurii, creează bună dispoziție, favorizează dezvoltarea copiilor din punct de vedere fizic și psihic. Serbarea antrenează întregul potențial intelectual, moral, estetic, afectiv, volitiv și fizic al copiilor. Serbările sunt dorite de copii pentru climatul ludic ce-l creează și atmosfera încărcată de emoții.

Copilul te lasă să pătrunzi în lumea lui, dacă știi să fii alături de el și dacă știi să alegi cu el ceea ce poate să-i placă.

**Prof. înv. preșcolar Adelina Elena
ARNĂUT**

Dascăli de frunte

IOAN REMELEI

Vasile Boulescu (1939 – 1996)

A trecut în 2021, la 16 august, un sfert de secol de când ne-a părăsit unul din cei mai buni profesori de matematică pe care i-a avut Liceul din Bocșa Montană.

Este lăudabilă inițiativa d-nei directoare Gabriela Șerban de a publica figuri de dascăli eminenți, cum este și Vasile Boulescu.

În calitate de fost coleg, director și foarte bun prieten, încerc a-l prezenta cu informații ce le mai păstrez despre el.

S-a născut la 6 septembrie 1939 în Bocșa Vasiova. Tatăl, a fost inginer silvic pe nume Anțilă P., iar pe cel adoptiv – învățătorul Boulescu Nicolae. Mama s-a numit Anastasia.

Școala primară a făcut-o la Vasiova, iar liceul la Bocșa Montană. A făcut parte din prima promoție a liceului teoretic care s-a înființat în 1953 la Bocșa. Până în acel an, toți elevii care doreau să urmeze liceul, trebuiau să meargă cu „Marinică”, trenul care-i ducea la Reșița, și, după masa, să vină iar acasă la Bocșa, cu „muncitorescul”. Se pierdea foarte mult timp cu transportul în detrimentul pregătirii pentru școală.

A avut norocul să aibă colegi foarte buni, printre care pe Apahideanu și Filipaș, cu care se întrecea la învățătură. Cursurile se țineau la clădirea de piatră, vizavi de biserica catolică germană, iar ca profesori foarte buni erau: Grecu Petru – istorie, Vladuț Nicolae- matematică, Ionescu –I. română și alții.

Bacalaureatul l-a dat la Reșița în 1956. Facultatea a făcut-o la Timișoara la specialitatea matematică – fizică, în perioada 1956 – 1960.

A fost repartizat la Liceul Teoretic din Bocșa, orașul natal. Aici a predat matematică între anii 1960- 1971. S-a remarcat prin metodele și procedeele folosite la lecții, prin antrenarea elevilor în

rezolvarea problemelor apărute în revista de Matematică și Fizică, pregătirea olimpiadelor școlare și participarea cu cei mai buni la fazele școlare județene și naționale. Unul dintre cei mai buni elevi cu care

s-a prezentat la București a fost elevul Piroi Ion. Acesta va ajunge dr. ing. la Institutul de Subingineri Reșița. Studia cu atenție studiile de pedagogie și psihologice. Mi-a cerut, nu odată, să-i dau prelegerile studentești audiate de mine în anii 1951 – 1955 ale profesorilor universitari Ursula Șchiopu și Fischlein – și acesta fost profesor de matematică la Liceul Ion Neculce din București.

Era un foarte bun organizator al cercurilor de specialitate pe județ ale profesorilor de matematică cu lecții deschise. Se „duela” mai ales cu cei de matematică din Reșița și în special cu profesoara Zaița de la Liceul de matematică – fizică, venită din Basarabia. Reușita elevilor săi se explică prin ajutorul consistent acordat acestora, meditații ce le făcea cu precădere sâmbăta și duminica. El zicea că face „vecernia” și „utrenia”, că avea și mult umor.

Fotografii cu soția, prof. Maria Boulescu

Pentru rezultate foarte bune, a fost promovat ca inspector școlar județean la matematică în perioada 1971 – 1990.

A participat în această perioadă la foarte multe inspecții făcute în școlile județului de către Minister sau Inspectorat. Nu puține sunt aprecierile făcute mai ales de profesorii de matematică asistați la inspecțiile curente ori de grade didactice.

Iată ce spunea despre el prof. Sandu Livia, Școala Generală nr. 3 din Oțelu Roșu: „A venit sobru, cuvinte puține și prezență copleșitoare în ultima bancă din clasă. La finalul inspecției, în cuvinte puține, a apreciat ponderat activitatea mea la catedră. Avea încredere în cadrele tinere. Dânsul nu lăuda. Dânsul îți dădea de lucru. Odată am reclamat ceva, iar el mi-a spus cu umor: „Fata asta m-a reclamat pe mine la mine!” Dânsul prin puține cuvinte și simpla prezență a marcat „existența”.

Organiza tabere de matematică la Băile Herculane cu participare de elevi din Caraș-Severin, Timiș, Hunedoara. Realizam că nu era activitate matematică străină de amprenta personalității sale.

A ajutat pe Inspectorul General, Codilă Petru, în pregătirea materialelor prezentate de acesta la Consfătuirea cadrelor didactice, ședințele cu directorii, Ziua învățătorului etc.

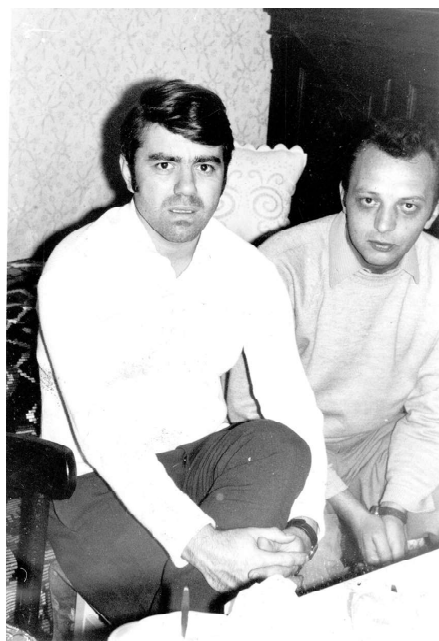
Îi plăcea să facă duminica excursii și-l însoțeam în circuit prin tot Banatul: Bocșa, Reșița, Caransebeș, Herculane, Bozovici, Anina, Oravița, Moldova Nouă. Admira în special natura sălbatică și codrii cu pădurile lor. Îi plăcea să pescuiască, îndeosebi pe Dunăre, Nera ori Pogănici. O atenție sporită i-a acordat familiei, mai ales după ce Maria, soția lui, i-a dăruit pe frumoasa Ivona, pe care a pus-o serios la lucru în ale matematicii. Până noi făceam o partidă-două de șah, că-i plăcea și sportul acesta (ca și mie), o pune să rezolve exerciții și probleme dictate de el, ori din Revista de Matematică și Fizică.

Rezultatele n-au întârziat să apară și acum le vedem. Ivona a ajuns profesoară de matematică și după ucenicia de la Liceul din Bocșa, acum e profesoară de matematică la unul din liceele orașului Augsburg din Germania, alături de cei doi fii și soțul ei.

În anul 1990 Vasile Boulescu se reîntoarce la catedra de matematică la Liceul „Tata Oancea” și ca director al acestuia.

La data de 16 august 1996 trece în nemurire și este înmormântat în cimitirul din Bocșa Vasiova.

Și eu, de câte ori revin la Bocșa, îi pun flori și o lumânare celui mai iubit prieten și coleg ce mi-a fost și i-am fost.

Cu Titus Suciu

Vasile Boulescu și Ioan Remelei

DASCĂLII NOȘTRI

Cât de mult ne place să folosim, și în zilele noastre, cuvântul *dascăl*, această vorbă provenită din grecescul „didaskalos”, cu semnificația „cel care învață pe altul”, are chemare pentru aceasta, cel care luminează conștiințe! Marii dascăli români (Gheorghe Lazăr, Mihai Eminescu, Ion Creangă, Andrei Șaguna, Mihail Kogălniceanu, Spiru Haret, Ion Heliade Rădulescu, Vasile Pârvan, Nicolae Densușianu, Nicolae Păulescu, Nae și Tache Ionescu, Grigore Moisil, Gheorghe Țițeica și mulți alții) au trasat drumul istoric al devenirii națiunii noastre, și-au adus contribuția la formarea unui popor cu o cultură bogată, cu tradiții și datini care ne atestă identitatea, situând cultura românească în panteonul culturii universale.

De-a lungul anilor, toate performanțele elevilor și studenților s-au datorat dascălilor. Cu voia sau fără voia noastră, în spatele fiecăruia dintre noi, celebri sau modest, bogat sau sărac, se află un dascăl, iar rostirea cuvântului „școală” sugerează cel mai adesea chipul învățătoarei sau al profesorului. Sunt oameni obișnuiți, marii anonimi pe umerii cărora se sprijină instituțiile de învățământ și, de ce să n-o spunem, țara, însăși. Apreciind munca și rosturile ei ca valori supreme ale existenței, dascălii vor ca elevii lor să devină oameni buni, înțelegători, deschiși la nevoile celor din jur, au în vedere crearea capacității de a distinge între bine și rău, între frumos și urât și agreează tipul de educație, prin care se acordă atenție actului formativ de cultivare a spiritului care duce la atingerea esenței umanului. Rezultatele obținute dau măsura acestor dascăli cu o vocație pedagogică înăscută și oameni cu vocație umană autentică, dăruindu-se muncii de instruire și educare a elevilor, de formare a unor caractere. Meseria de dascăl este frumoasă, dar foarte solicitantă. În sat sau în oraș, munca dascălului e la fel de grea. Copiii sunt peste tot la fel, și buni, și năzdrăvani, și curioși, și năstrușnici, au cu toții întrebări și visuri. Datoria dascălilor este să-i facă să creadă că visurile lor pot deveni realitate și că depinde de ei ca aceasta să se întâmple. Iar dascălii fac acest lucru. Figuri senine, luminoase, zâmbitoare, cu priviri calde, blânde și ocrotitoare, datorită pregătirii lor intelectuale, își dovedesc din plin calitatea de „suflet” al comunității în care își petrec majoritatea timpului.

Fie că sunt directori, simpli învățători sau profesori, experți sau formatori, dascălii au șansa, prin contacte directe, să afle mai bine ce-și doresc părinții, ce așteptări au de la școală, să fie mai aproape de elevi și de nevoile acestora, de

așteptările și idealurile lor, dar și de problemele cu care se confruntă. Dascălii cunosc specificul activităților extrașcolare ale elevilor, în ce măsură acestea sunt necesare și cât influențează formarea personalității viitorului adult. Prezența elevilor și studenților la concursuri județene, interjudețene, naționale și chiar internaționale, la competiții sportive, expoziții, spectacole, în excursii și tabere de vară, schimburi de experiență, parteneriate, editarea revistelor școlare se răsfrânge benefic asupra formării lor școlare și integrării în societate.

A fi dascăl înseamnă o responsabilitate deosebită, o chemare și o provocare extraordinară. Și dascălilor le plac provocările, le place să abordeze tot ceea ce pare imposibil, le place să lucreze cu oamenii, să educe, le place să vadă că rămâne ceva în urma lor. Și ce poate fi mai frumos pe lumea asta decât să știi că ai contribuit cu ceva la formarea unei ființe, la împlinirile și succesul ei în viață?

Dascălul este un OM adevărat, extraordinar, cu suflet mare, o persoană deosebită, agreabilă, cu o gândire creativă, cu o abilitate de a găsi soluții și la problemele care par de nerezolvat. Dascălul muncește neobosit pentru copiii și tinerii pe care îi educă și îi formează cu responsabilitate, cu dragoste, convins fiind că reconstrucția economică și morală a țării noastre are o mare șansă prin acești copii și tineri. Este omul care ne-a călăuzit pașii pe calea descoperirii pasiunii pentru o anumită disciplină, care ne-a marcat existența. Așadar, mereu să ne amintim de cei care ne-au sădit sămânța cunoașterii în suflete și să le dăruim florile recunoștinței.

Normal ar fi ca, măcar anual, să li se recunoască meritele profesionale acestor mari „anonimi” din spatele catedrei, care au pregătit generații după generații de elevi și studenți, cărora le-au transmis încrederea în propriile capacități, în victoria competenței, a cinstei, adevărului, dreptății și moralității. Să ne gândim cum poate fi un dascăl răsplătit, astfel încât satisfacția să fie pe măsura muncii sale.

Dascălii merită toată stima și respectul nostru pentru profesionalismul și devotamentul de care dau dovadă în activitatea desfășurată cu tinerele generații.

În aceste zile, când ne apropiem de finalul unui nou an școlar, suntem alături de acești oameni minunați, cărora le dorim sănătate, putere de muncă și să rămână un model de slujire a școlii românești, de atașament față de nobilele ei idealuri.

O vacanță meritată, dragi colegi!

Prof. Irina GOANȚĂ

Să vorbim corect românește!

Rubrică de Prof. Stela Boulescu

Liceul Teoretic „Tata Oancea”

Registrele lingvistice sunt varietăți ale limbii, manifestate în procesul vorbirii, determinate social și cultural; apar și sub denumirea de limbaje, diferențiate lexical și sintactic, de la un vorbitor la altul sau pe grupe de interlocutori. Acestea sunt:

- registrul colocvial
- registrul popular
- registrul oral
- registrul cult
- registrul arhaic
- registrul regional
- argoul
- jargonul

Am făcut aceste precizări, pentru că am observat, citind comentariile unor vorbitori, că există unele nemulțumiri care pornesc de la schimbările aduse în limbă de dicționare. Acestea sunt necesare pentru cei care doresc să se exprime corect atât oral, cât mai ales în scris. Ei trebuie să folosească registrul cult. În familie, între prieteni sau între colegi putem folosi limbajul

colocvial sau pe cel oral. Când suntem împreună cu vorbitori dintr-o anumită zonă a țării este chiar indicat să apelăm la termeni populari sau regionali pentru a ne putea înțelege.

În tabelul de mai jos voi prezenta câteva cuvinte/sructuri corecte și variantele lor greșite:

AȘA DA	AȘA NU
foarfeci	foarfece
biscuit	biscuite
aragaze	aragazuri
gogoși	gogoășe
plăpumi	plapume
chimonou	chimono
foitaj	foietaj
ultimele seri	ultimile seri
sens giratoriu	sens girator
minivacanță	mini-vacanță/mini vacanță
online	on-line
linkuri	link-uri
weekenduri	weekend-uri
trendul	trend-ul
show-ul	showul (E o întâlnire supărătoare între w și u)
bancnotă	bacnotă
găluști	găluște
Deschis între 9 și 14/	
Deschis 9-14	Deschis între 9-14
a completa	a complecta
câteva zeci de metri	cățiva zeci de metri

În exprimarea datei cu ajutorul numeralului unu vom folosi în pronunțare forma de masculin (31 mai – treizeci și unu mai). Pentru prima zi a lunii, corectă este rostirea cu numeral ordinal (1 februarie – întâi februarie). Pentru numeralul doi se acceptă și forma de feminin (2 noiembrie – doi/două noiembrie),

În exprimarea orei cu numeralul unu este corectă forma de masculin (ora 21 – ora douăzeci și unu), iar când folosim numeralul doi vom alege femininul (ora 12 – ora douăsprezece).

Exprimarea corectă ne ajută nu doar la examene sau la interviuri de angajare, ea este “cartea noastră de vizită”. E adevărat că prima impresie e data de aspectul fizic, dar atunci când începem să vorbim putem schimba cu totul atitudinea celor din jur față de noi. Cu ajutorul vorbirii corecte putem convinge, schimba mentalități, putem ajunge la inimile oamenilor într-un timp foarte scurt.

„Oricât am fi de buni sau răi vreodată

oricât am fi de falși sau de firești

ne regăsim sfioși cu toții, iată

în templul limbii noastre românești.” (Corneliu Vadim Tudor)

BIBLIOTECA – INSTITUȚIE DE INTERES NAȚIONAL (II)

Din Legea nr. 334 / 31 mai 2002, referitoare la biblioteci, cu modificările ei din 2012, aflăm că „Biblioteca este instituția, compartimentul sau structura specializată ale cărei atribuții principale sunt: constituirea, organizarea, prelucrarea, dezvoltarea și conservarea colecțiilor de cărți, a publicațiilor seriale, a altor documente de bibliotecă și a bazelor de date, pentru a facilita utilizarea acestora în scop de informare, cercetare, educație sau recreare; inițierea, organizarea și desfășurarea de proiecte și programe culturale, inclusiv în parteneriat cu autorități și instituții publice, cu alte instituții de profil sau prin parteneriat public-privat; în cadrul societății informației, biblioteca are rol de importanță strategică.” Conform cap. II, art.9, „Sistemul național de biblioteci se constituie din totalitatea bibliotecilor de drept public și din bibliotecile de drept privat care au activități specifice celor de drept public și este parte integrantă a sistemului informațional național, având ca obiectiv realizarea unitară a activităților specifice și dezvoltarea serviciilor de lectură publică.”

Între diversele tipuri de biblioteci (Biblioteca Națională, a Academiei Române, universitare, specializate, școlare, publice), bibliotecile publice sunt destinate tuturor membrilor unei comunități locale ori zonale și asigură egalitatea accesului la informații și la documentele necesare informării, educației permanente și dezvoltării personalității utilizatorilor, „fără deosebire de statut social sau economic, vârstă, sex, apartenență politică, religie ori naționalitate.”

Din categoria bibliotecilor publice fac parte, alături de Biblioteca Metropolitană din București, bibliotecile județene, municipale și orașenești, bibliotecile comunale. Cele din urmă se organizează și funcționează în toate centrele de comună, în subordinea consiliilor locale, și sunt finanțate din bugetele acestora. Consultarea colecțiilor și a bazelor de date proprii este gratuită. Dacă este nevoie, consiliile locale pot organiza filiale ale bibliotecilor publice comunale în satele aparținătoare comunelor. De regulă, colecțiile bibliotecilor comunale cuprind: cărți și publicații seriale, manuscrise, documente audiovizuale și grafice, electronice, documente fotografiate sau multiplicat, precum și alte categorii de documente, indiferent de suportul material. „Colecțiile pot cuprinde și alte documente, nespecifice bibliotecilor, istorice constituite sau provenite din donații.” Subliniem faptul că bibliotecile sunt obligate să-și dezvolte colecțiile de documente prin achiziționarea de titluri din producția editorială curentă, „precum și prin completarea retrospectivă.” În comunele cu o populație de până la 2500 de locuitori, se prevede un post de bibliotecar, acesta reprezentând „funcția de responsabil de bibliotecă și se asimilează cu funcția de șef de birou.”

Misiunea oricărei biblioteci comunale este atragerea în sfera lecturii a unui număr cât mai mare de locuitori din toate satele comunei, spre a servi interesele lor de informare, studiu, educație, lectură și recreare, oferindu-le spre studiu lucrări din toate domeniile cunoașterii. În copilărie și în adolescență, apoi la maturitate, bibliotecile publice sunt esențiale, deoarece numai frecventarea lor

formează gustul și apetitul pentru lectură. Nu există instituție mai importantă, care să contribuie la dezvoltarea orizontului cultural, la formarea unui tânăr, decât biblioteca publică. Căci Biblioteca nu este doar o simplă instituție, cu maldăre de cărți, ci ea reprezintă informații și cunoștințe, cultură, artă și inteligență. Biblioteca e o fereastră deschisă spre alte lumi cu evenimente captivante și aventuri neașteptate, un centru cultural și educativ, cu un rol foarte important în dezvoltarea comunității locale, fiind principala sursă de informare a oamenilor. Biblioteca Comunală trebuie să-și organizeze activitatea în așa fel, încât să integreze educația permanentă în preocupările cotidiene ale cetățenilor din comunitatea locală. Și bibliotecarul este o persoană importantă de care depinde realizarea misiunii bibliotecii. Lui îi revin sarcini complexe legate de: constituirea și dezvoltarea colecțiilor, evidența documentelor de bibliotecă, catalogarea documentelor achiziționate, clasificarea zecimală a documentelor, cotearea documentelor, organizarea cataloagelor de bibliotecă, activitatea cu cititorii privind gestionarea materială a împrumuturilor la domiciliu sau consultarea în sala de lectură, precum și alte servicii de bibliotecă.

Astăzi, se pune tot mai acut întrebarea în ce măsură bibliotecarul contribuie la realizarea misiunii bibliotecii, conform legii. În ce măsură există o continuitate între **Regulamentul pentru bibliotecile publice** (1864), al domnitorului Alexandru Ioan Cuza, care prevedea organizarea unei întregi rețele de biblioteci la orașe și sate, între **Regulamentul pentru funcționarea bibliotecilor populare** (1898), elaborat de către Spiru Haret, în urma căruia s-au înființat biblioteci comunale în toate județele țării, și situația reală din anii noștri. Este cât se poate de clar regresul înregistrat.

La Liebling, bunăoară, **Biblioteca populară a fost înființată în anul 1896**. Populația fiind în exclusivitate germană, se înțelege că și fondul de carte era de limbă germană. Nu se cunoaște întemeietorul acesteia. În arhiva Bibliotecii Naționale

a României, apare ca persoană de contact în rețeaua FB, domnul Ioan Lazăr, dar nu este relatat nimic din istoricul instituției, iar la rubrica **Informații colecții**, apare cifra 9137 u.b. În pagina de facebook a Bibliotecii Județene Timiș „Sorin Titel”, doamna Nicoleta Vasi, coordonator *Biblionet*, notează: „Între 12 – 16 decembrie 2011, a avut loc a doua serie de cursuri de inițiere în folosirea computerului pentru colegii bibliotecari intrați în *Biblionet*, în 2011: Rodica Șoreanu (Biblioteca Liebling), Elena Păun-Vasiloni (Biblioteca Fîrdea), Costela Avram (Biblioteca Pișchia), [...]. Cursurile s-au desfășurat la Secția de Artă a Bibliotecii Județene Timiș [...]” Mai târziu, tot doamna Nicoleta Vasi precizează: „În perioada 26 – 28 noiembrie 2012, la Biblioteca Județeană Timiș, filiala Casa Tineretului, s-a desfășurat cursul de *Povestire Digitală* la care au participat opt bibliotecari timișeni: **Mariana Stoianovici** - Biblioteca Orășenească Ciacova, **Adriana Weimer** - Biblioteca Municipală Lugoj, **Valerică Borlovan** - Biblioteca Comunală Foeni, **Florentina Sava** - Biblioteca Comunală Șandra, **Rodica Șoreanu** - Biblioteca Comunală Liebling, **Mihaela Mateescu** - Biblioteca Județeană Timiș, **Nevena Anton** - Biblioteca Județeană Timiș, **Anca Zele** - Biblioteca Comunală Moșnița Nouă, **trainer - Nicoleta Vasi**. În cele trei zile de curs, participanții s-au familiarizat cu programe ca MOVIE MAKER pentru film, AUDACITY pentru sunet sau DIVIXLAND MEDIA SUBTTLER pentru subtitrare. Mai mult, s-au creat filmulețe despre biblioteci, oameni sau istoria unor locuri, ele sunt deja sau urmează să fie postate pe Youtube.”

În Fișa Primăriei Liebling – 2020, apare doar consemnarea: „Instituții culturale: Biblioteca Comunală Liebling”. După ce bibliotecarii au urmat cursuri de formare în domeniu, s-ar fi convenit să se spună ceva și despre activitatea lor, fiindcă este de importanță capitală activitatea unei astfel de instituții într-o comunitate, mai ales, rurală.

Un lucru este cert. **Bibliotecile populare** au fost constituite ca forme importante de culturalizare a populației. Nu exista localitate în România fără bibliotecă. În unele așezări biblioteca era frecventată de un număr impresionant de cititori, iar în altele erau înregistrați mai puțini, în funcție de preocupările bibliotecarului. Rolul învățătorilor, bibliotecarilor și al intelectualilor din sat a fost socotit primordial în răspândirea cărții și în ridicarea nivelului cultural. În anii postbelici, s-au reorganizat aceste instituții, au fost selecționate cadre din rândul intelectualilor pentru care s-au organizat cursuri de pregătire în specialitate. Multe biblioteci aveau abonamente la reviste și, mai ales, la ziarele cotidiene ale timpului. În satul bănățean, prin bibliotecă s-a promovat cartea, biblioteca a devenit centrul de răspândire al culturii, fapt diminuat, treptat, spre sfârșitul secolului al

XX-lea, prin existența acestor instituții doar pe hârtie și în statul de funcțiuni. Să căutăm cauze? În primul rând, neglijarea bibliotecii de către autorități a lăsat un gol mare în viața culturală a satului. Din aceasta decurge firesc reducerea volumelor din inventar datorită slabei finanțări, cea mai evidentă metodă de autodistrugere a unui popor. Bibliotecarii au ajuns să cerșească sponsorizări pentru a îmbogăți fondul de carte. Din pricina lipsei de activitate, s-a ajuns ca, în zilele noastre, să dispară bibliotecile din satele românești, iar persoanele care dețin încă funcția de bibliotecar să nu aibă obiectul muncii în cadrul unor primării. Undeva trebuie să se înregistreze acest regres și să se oprească dezastrul care duce la anularea din start a valorilor neamului românesc. Căci „Fără biblioteci ce ne-ar mai rămâne? N-am mai avea nici trecut și nici viitor” (*Ray Bradbury*).

Liebling, aprilie 2022

prof. Irina GOANȚĂ

„Din Banat până-n Banat”

(Urmare din pag. 10)

În data de 8 iunie 2022, o delegație a orașului Bocșa, constituită din echipa inițiatoare și partenerii de proiect, s-a deplasat la Vârșeț (Voivodina - Serbia) într-o vizită de lucru, având drept scop cunoașterea părților și semnarea parteneriatului educațional intitulat „Din Banat până-n Banat”.

Bocșenii au fost foarte bine primiți de frații din Vârșeț, mai întâi gazde fiind Școala primară „Olga Petrov-Radišić” O.Ș. Vuka Karadžića 8 dimpreună cu directorul Marizel Kempjan și reprezentanții asociațiilor partenere, Daniel Raduc și Sorin Janeș, ca, mai apoi, delegația bocșană fiind invitată la o discuție cu excelența sa Dinu Gheorghe, consulul general al României la Vârșeț.

Întâlnirea de la Vârșeț din data de 8 iunie 2022 a fost una dintre cele mai izbutite evenimente educaționale bocșene, reușind să pună pe tapet activități importante și atractive, benefice ambelor părți, mai mult, reușind să lege prietenii cu oameni extraordinari, oameni dedicați și inimoși care, chiar și în condiții mai dificile, pot gândi și elabora programe și proiecte serioase și de impact în rândul copiilor și tinerilor. Trebuie să recunoaștem că sunt caracteristici care ne definesc atât pe noi, cei din Banatul Cărașan, cât și pe cei din Banatul Sârbesc!

Următoarea întâlnire în cadrul proiectului educațional „Din Banat până-n Banat” va avea loc la Bocșa, în data de 25 iunie 2022, atunci când partenerii din Vârșeț sunt invitați, pe lângă vizita de lucru, și la concertul din cariera de piatră din Bocșa Montană.

Gabriela ȘERBAN

GABRIELA ȘERBAN

„Porțile Poeziei” s-au deschis în acest an și la Bocșa!

Când debuta la Reșița, în anul 2011, Festivalul Internațional de Poezie „Porțile Poeziei”, orașul Bocșa, prin Biblioteca Orașenească „Tata Oancea”, a fost între primii parteneri care au acceptat provocarea. Și ediția a fost una de succes!

Iată că, la cea de-a X-a ediție, Bocșa este onorată să se afle din nou între partenerii festivalului și să găzduiască acest prestigios eveniment, pentru o zi. Iar ziua a fost una specială, cu frumoase și sensibile conotații: 24 iunie, nașterea Sfântului Ioan Botezătorul (*Sânzienele sau Drăgaica*), Ziua Iei la români.

Așa cum se procedează de obicei, organizatorii bocșeni au dorit să arate invitaților străini ce au ei mai frumos, mai reprezentativ, mai românesc, să promoveze ia românească, dansul și portul din Banat, sculptura bisericească și arta picturii icoanelor, precum și arta contemporană semnată de maestrul Constantin Lucaci.

Inițiatorul și coordonatorul Festivalului, poeta Liubița Raichici, i-a acordat încredere și de această dată managerului bibliotecii bocșene și a acceptat programul propus de Bocșa pentru minunata zi de 24 iunie 2022, zi de sfântă și frumoasă sărbătoare!

Ziua dedicată Bocșei a debutat la Mănăstirea „Sf. Ilie de la Izvor” Vasiova, un loc desprins parcă din poveste, unde, după Sfânta Liturghie, părintele protosinghel Ioanichie a întâmpinat oaspeții cu vădită bucurie. După cuvintele de salut din partea primarului orașului Bocșa, dr. Mirel Patriciu Pascu, managerul Bibliotecii Orașenești „Tata Oancea”, Gabriela Șerban și părintele duhovnic dr. Ioanichie Petrică, poeta Liubița Raichici a prezentat invitații, iar aceștia au susținut un recital de poezie, „funcția” de translator revenindu-i poetei Ela Iakab (Lugoj).

Gjeke Marinaj din SUA, Inga Krukauskiene din Lituania, Kayoko Yamasaki din Japonia, Luisa Veresano din Italia, Peppino Piacente din Italia, Anna Paola din Italia, Jelena Ćirić din Cehia, Milutin Mićović din Montenegro, Savva Radulović din Montenegro, Hristina Mrša din Bih, Rep. Srpska, Tomislav Domović din Croația, Mandics Gyorgy din Ungaria, Lorincz P. Gabriela din Ungaria, An Rychner din Polonia, Elka Njagolova din Bulgaria, Miroslav Aleksić din Serbia (câștigătorul premiului Festivalului de Poezie „Porțile Poeziei” ed. a X-a, 2022), Vera Horvat din Serbia, Miljan Gubernić din Serbia, Sladana Pejović din Serbia și Dorde Despić din Serbia au fost poeții care au poposit, pentru o zi, în orașul Bocșa, au recitat în Paraclisul Mănăstirii „Sf. Ilie de la Izvor” din Vasiova, au admirat lucrările maestrului Constantin Lucaci în muzeul „Spatiu și Lumină”, s-au plimbat pe Aleea cu Tei de la Bocșa Izvor și au urmărit cu bucurie și interes spectacolul oferit pe Insula „Paradis” de o parte - partea cea mică - din Ansamblul „Bocșana” (instructori Octavian Pieptenar și Ilia Ciurcea), recitalul vocal al Coralei „Armonia” (dirijor pr. dr. Silviu Fericiug) și încântătoarele acorduri ale Fanfarei Creștine coordonate de Mircea Rămneanțu (dirijor prof. Mircea Petruț).

La ceas de sărbătoare, de Sânziene, bocșenii au sărbătorit ia românească alături de poeți veniți din diferite colțuri ale lumii! Membrii Coralei „Armonia” au oferit invitațiilor cununițe din flori de sânziene, împletite armonios cu tricolorul românesc, cununi pe care invitații le-au primit cu bucurie și le-au pus la mână. Mulțumim, prof. Mihaela Țăranu, pentru măiestrie și generozitate!

Alături de revista „Bocșa culturală”, scriitorii prezenți la Bocșa au primit în dar câte o carte a Mănăstirii „Sf. Ilie de la Izvor”, un pliant al orașului Bocșa realizat în câteva limbi de circulație internațională și un semn de carte (handmade) confecționat de prof. Stela Boulescu. Daruri simbolice, care să le amintească de Bocșa, de locurile pe care le-au vizitat și de care s-au arătat încântați (de menționat că abia am reușit să-i luăm de pe Alea cu Tei pentru programul artistic!)

De altfel, la lansarea „Caietului Festivalului...”, poeta Liubița Raichici a insistat pe faptul că, la finalul cărții, există un material dedicat Bocșei, tocmai pentru o mai bună promovare în exterior a acestui spațiu miraculos, a acestei frumoase și istorice localități.

Festivalul Internațional de Poezie „Porțile Poeziei” este un extraordinar proiect care adună laolaltă nume importante ale literaturii naționale și internaționale, pe care le prezintă iubitorilor de poezie și cultură de la noi și, prin care, „trimite” în lumea largă numele Banatului Montan, numele, valorile și tradițiile localităților care-l găzduiesc, tot ceea ce are acest minunat județ Caraș-Severin mai frumos și mai reprezentativ. Iar Bocșa, cu cinste și onoare, este părțică din acest prestigios și veritabil proiect! Mulțumim, Liubița Raichici! Mulțumim, tuturor celor care ne-au fost alături în această zi minunată, 24 iunie 2022!

Horele din Rai și cuminții pași ai lui Dumnezeu pe Pământ. *Gânduri către Dumnezeu I-XIV*

„Iar Isus i-a chemat la Sine, zicând: Lăsați copiii să vină la Mine și nu-i opriți, căci Împărăția lui Dumnezeu este a unora ca aceștia.

Adevărat grăiesc vouă: Cine nu va primi Împărăția lui Dumnezeu ca un prunc nu va intra în ea.”

(Luca 18, 16-17)

Când o idee prinde contur în amintire – cum este, de exemplu, un concurs – și când amintirea prinde contur în palpabil – cum este, de exemplu, o carte – înseamnă că ideea a prins viață, că atât cei de acum cât și cei care vor veni se vor putea bucura de trecutul păstrat și adus în prezent (ul de atunci, de peste timp). Exact acest lucru s-a întâmplat prin inițierea concursului *Gânduri către Dumnezeu*, un concurs care odată cu trecerea anilor s-a extins atât din punct de vedere al categoriei de vârstă cât și ca mod de expresie prin faptul că versurilor li s-au adăugat minieseurile și proză scurtă, dar și creație artistică (desen, grafică, pictură, etc.).

Fără a mai specifica de fiecare dată că textul de față face referință atât la concurs cât și la seria volumelor însoțitoare acestuia, după cum chiar titlul o spune, seria *Gânduri către Dumnezeu* (vol. I-XIV / Editura TIM, Reșița, 2008-2021) este dedicată temei Divinității atât prin *Cuvânt* cât și prin *Imagine*: Cuvântul din care toate s-au născut – „La început era Cuvântul și Cuvântul era la Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvântul. Acesta era întru început la Dumnezeu. Toate prin El s-au făcut; și fără El nimic nu s-a făcut din ce s-a făcut.” (1) – și Imaginea – „Dumnezeu a zis: Să facem om după chipul nostru și după asemănare și să stăpânească peste peștii mării, peste zburătoarele cerului, peste animale, peste tot pământul și peste toate târătoarele de pe pământ. Și Dumnezeu l-a făcut pe om, după chipul lui Dumnezeu l-a făcut; parte bărbătească și parte femeiască i-a făcut.” (2) Privitor la acest al doilea aspect, discursul ar intra într-un alt câmp al cunoașterii și interpretării și anume că, de fapt, Duhul Sfânt este cel care ne face după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, iar numeroasele studii biblice și trimiteri la diferite pasaje ale Sfintei Scripturi ar înlătura prea mult de la tema noastră. Este, probabil, de ajuns ca noi înșine să reușim să vedem chipul și trăirea icoanelor întru Duhul Sfânt pentru a înțelege, în cazul nostru, reușita interpretării și expunerii esenței divine de către

autorii lucrărilor ce se regăsesc în paginile volumelor *Gânduri către Dumnezeu*.

Fără a lăsa neobservată vârsta autorilor, valoarea scrierilor nu poate fi foarte mult înclinată pe șlefuirea cuvântului, pe camuflarea sensului, ci – important pentru descoperirea și modelarea posibilelor viitoare condeie – pe mesajul direct, lipsit de abstract. Creațiile ar trebui privite pornind de dincolo de ele însele, de acolo de unde stă așezată originea mesajului, gândului. A gândului către Dumnezeu! Este, vreau să cred, o experiență aparte șansa lecturii unor gânduri exprimate într-o formă nu neapărat brută, dar cu siguranță pură chiar în lipsa unui finisaj.

Un alt aspect al seriei ce nu ar trebui trecut cu vederea este acela al caracterului de *carte-oglinadă*, iar aici mă refer că dacă până acum „cei mari” scriau pentru copii de această dată cei mici scriu pentru cei dintâi. Literatura pentru copii își ocupă locul aparte și binemeritat în întregul literaturii la fel cum un asemenea loc îl ocupă și literatura religioasă. De data aceasta, cu rolurile inversate, cei mari, pe de o parte, devin spectatorii unui spectacol atât de poezie cât și de imagine, iar pe de altă parte li se oferă rolul de elevi, de învățăcei, cei mici încercând să îi învețe cum văd

Gânduri către Dumnezeu

creații literar-artistice ale elevilor

Editura TIM Reșița

ei lumea și pe Dumnezeu prin prisma simplității și chiar a neprihănirii. Se asistă așadar la o încercare de (re)apropiere de Dumnezeu, de ideea de Bine, încercare ce ar putea fi asociată și cu ideea de Pace în lume, între oameni și – de ce nu? – de pace în noi înșine.

De-a lungul parcurgerii unor astfel de creații – de liniste, as spune – precum cele din volumele amintite, nu ai cum să nu te întorci, de exemplu, la scrierile unor scriitori cum au fost Constantin Noica ori Ernest Bernea, dar cu siguranță și alții: „E surprinzător și totuși explicabil faptul că oamenii nu știu cum să se poarte în fața bogăției. Ați observat că bolnavii, oamenii săraci, oamenii cu viață puțină și posibilități puține de viață în ei știu ce vor? Ei au un sens al lor, un idealism al lor și știu în ce Dumnezeu să creadă. Pe când oamenii bogați în viață, oamenii sănătoși, oamenii puternici întârzie în bunurile lor și nu mai dau nimic. Creația, sensul, ideea sînt ale omului sărac.” (3) ceea ce completează/continuă „Adevărata bucurie vine din prisos de omenie, vine din bogăție interioară. Nu te bucuri cu adevărat decât prin dăruire. Ești mare și puternic prin ceea ce poți dăruia altora nu prin ceea ce poți lua de la ei. Ești câtă putere de depășire, câtă putere de jertfă ai. Numai cel ce dă dovedește că este cu adevărat bogat.” (4). Iar *Gânduri către Dumnezeu* și cei care simțindu-le și trăindu-le, le-au scris și transmis tocmai asta fac: dăruiesc și îmbogățesc.

1) *** - *Biblia sau Sfânta Scriptură* - Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, f.a. (2008), p. 1204 (Ioan 1:1-3)

2) *** - *Septuaginta I (Geneza. Exodul. Leviticul. Numerii. Deuteronomul)* - Colegiul Noua Europă, București / Editura Polirom, Iași, 2004, pp. 54-55 (Geneza 1:26-27) / volum coordonat de Cristian Bădiliță, Francisca Băltăceanu, Monica Broșteanu, Dan Slușanschi în colaborare cu pr. Ioan-Florin Florescu

3) **Noica, Constantin** - *Mathesis sau bucuriile simple* - Editura Humanitas, București, 1992, ediția a II-a, p. 30

4) **Bernea, Ernest** - *Preludii (Îndemn la simplitate / Cel ce urcă muntele / Treptele bucuriei)* - Editura Predania, București, 2011, ediție electronică, pp. 60-61

Cristian-Paul MOZORU

Ioan Moisa: Gheorghe Ioanovici de Duleu și Valea Mare - o personalitate complexă

„Ioanovici este un fiu bun al neamului românesc și e bine să fie cunoscut”
(Dumitru Braharu)

Cartea lui Ioan Moisa „Gheorghe Ioanovici de Duleu și Valea Mare, 200 de ani de la naștere” (Reșița, Editura TIM, 2021, 188 p. ISBN978-973-696-463-3) este cea de-a doua carte dedicată acestei personalități complexe, care a apărut într-o succesiune scurtă de timp. Prima a apărut prin strădania ing. Traian Filip și a numeroșilor săi colaboratori, în același an 2021. De ce două cărți în același an? Pentru că așa cum se consemnează și în titlu s-au împlinit 200 de ani de la nașterea sa și pentru că: „Peste numele său, azi mai puțin cunoscut, s-a lăsat uitarea timpului, iar de faptele sale meritorii prea puțină lume își mai aduce aminte.” (p. 9) Cele două cărți nu și-au propus, cred, să se concureze, sau să se contrazică. La ele s-a lucrat separat, uneori citându-se aceleași surse. Au stiluri diferite de scriere, abordări mai concise sau mai detaliate ale evenimentelor istorice prezentate. Căci o personalitate ca cea a lui Gheorghe Ioanovici nu a trăit izolată de restul lumii. Și lumea în care a trăit a fost Imperiul habsburgic și apoi cel bicefal. Evenimentele trăite de Ioanovici, revoluția de la 1848, reprezentarea sa a Banatului ca deputat de Bocșa în Parlamentul de la Budapesta, participarea la elaborarea Statutului Organic al Bisericii Ortodoxe Române din Ardeal, participarea la Congresul Național Bisericesc de la Sibiu din 1868, au fost cercetate, documentate și descrise spre cunoașterea faptelor și epocii de Ioan Moisa, pasionat de istoria locurilor din care provine, satul Duleu, fostă proprietate a familiei Ioanovici, o familie de aromâni stabiliți la Timișoara și înnobilați în anul 1801.

Cartea a apărut sub egida Bibliotecii Orășenești „Tata Oancea” din Bocșa, poartă nr.57 al colecției „Bocșa - istorie și cultură” și este deschisă de o prefață a bibliotecarei Gabriela Șerban.

Înainte de a intra în subiectul propriu-zis, viața și activitatea lui Gh. Ioanovici, autorul a considerat că era necesar să prezinte „un scurt istoric al satului Duleu, cu diferite informații care vor să se adauge la ceea ce s-a publicat până acum.” (p. 11) Capitolul „Satul Duleu - scurte completări monografice” (p. 17-67) abordează mai multe aspecte: amplasarea geografică, descoperiri arheologice, istoric, prima menționare documentară, școala, biserica, personalități care au trecut prin sat, evoluția demografică, primul război mondial, extinderea satului.

Pentru că satele Duleu și Valea Mare au fost cumpărate în 15 mai 1800 de Pavel Kaliva, devenit Pal Joannovics, înnobilit de către împăratul Francisc I al Austriei în 25 septembrie 1801, aromân care vine din Macedonia la Timișoara în 1790, autorul prezintă la paginile 68-73 un scurt, dar pertinent istoric al macedoromânilor în general, ocupațiile și contribuția acestora la intensificarea schimburilor comerciale între Europa Centrală și Orient. Comerțul le-a permis multora să strângă avere și apoi să investească, la momentul potrivit, în cumpărarea domeniilor din Banat puse spre vânzare de către Camera Aulică de la Viena din 1796, în timpul domniei împăratului Iosif II.

Istoricul familiei Ioanovici, de la venirea lui Pavel Kaliva în Banat până la moartea fiului său Gheorghe Ioanovici, 1909, este detaliat în capitolele: Familia Ioanovici și Domeniul Duleu și Valea Mare, pag.74-102.

Gheorghe Ioanovici, născut la Timișoara în 1821, după terminarea studiilor de filologie și de drept de la Pesta și Bratislava de azi, intră în viața politică odată cu revoluția de la 1848, timp în care se apropie de Emanoil Gojdu și de tinerii români implicați în revoluție. Capitolele următoare scot în evidență: activitatea filologică, implicarea în politică, cuvântările în parlament, Congresul Național Bisericesc de la Sibiu, dezbaterile Statutului Organic în Parlament, activitatea lui de membru în sinodul eparhial de la Caransebeș. Toate aceste etape ale vieții și activității lui Gheorghe Ioanovici, riguros documentate și succint prezentate, scot în evidență societatea de vârf, lumea politică, culturală și religioasă în care a activat această personalitate complexă a Banatului dinaintea și din perioada Imperiului bicefal, pe nedrept trecută sub tăcere.

Istoria masoneriei din Ungaria reține numele său, la fel și Enciclopedia Română, editată sub auspiciile ASTREI din Sibiu sub coordonarea lui Corneliu Diaconovici. „Gheorghe Ioanovici a fost organizatorul masoneriei de tip scoțian din Ungaria, iar în 1872 consiliul superior al acestui rit masonic îl alege Mare Maestru.” (p.164)

La 10 ianuarie 1909 se stinge din viață la

Budapesta, este înmormântat în cimitirul Kerepesi din centrul Budapestei, cel mai vechi cimitir din Ungaria. Neavând urmași, Gheorghe Ioanovici lasă prin testament importante sume (coroane) bisericilor ortodoxe din Duleu și Valea Mare, Universității libere din Budapesta, Marii Loje Francmasonice din Ungaria, Asociației religioase a tinerelor romano-catolice din Duleu.

Cartea se încheie cu o bogată bibliografie, de interes nu numai privitor la subiectul tratat, cât și pentru cei care cercetează istoria Banatului de dinaintea anului 1918. De remarcat aici colecțiile de ziare și reviste românești cercetate: Albina (1866-1877), Familia (1865-1906), Federațiunea (1868-1876), Foaia Diecezană (1886-1918), precum și arhiva Muzeului Național al Banatului din Timișoara, sau informațiile din arhivele maghiare disponibile pe internet.

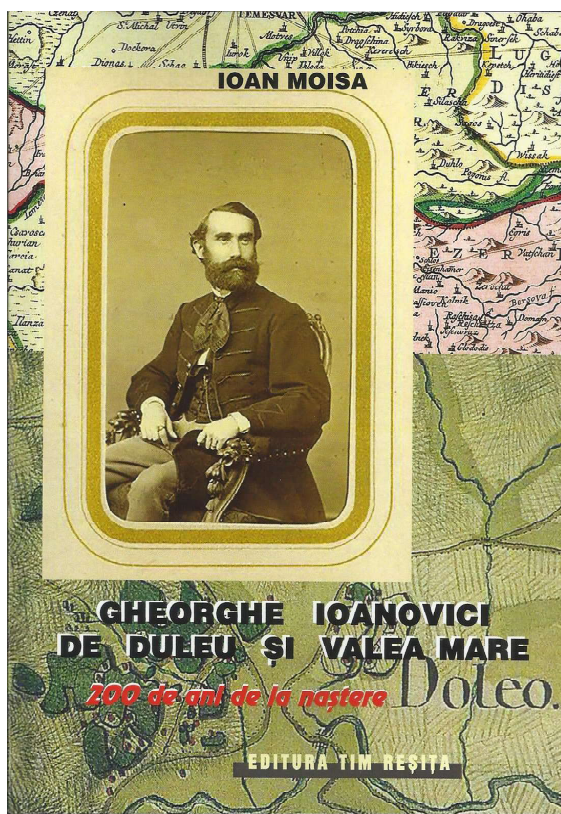
Personalitatea complexă a proprietarului domeniilor din Duleu și Valea Mare, a omului politic, deputat de Bocșa în Parlamentul de la Budapesta și secretar de stat în guvernul maghiar, a filologului, a credinciosului ortodox, a omului caritabil nu s-a manifestat singular. A reprezentat interesele românilor din Banat și Ardeal, alături de Emanoil Gojdu,

Alexandru, Anton și Mihail Mocioni, Emanuil Ungureanu, V. Babeș, Simeon Manguica, Ioan Cavaler de Pușcariu și, nu în ultimul rând, Mitropolitul și Arhiepiscopul Andrei baron de Șaguna.

Monografia aceasta era necesar să fie scrisă, ea îmbogățește literatura istorică bănățeană, aduce la lumină atmosfera unei epoci nu foarte luminată de istoria mare a românilor. Sper să stârnească interesul cercetătorilor, dar și al cititorilor iubitori de istorie. Cartea poate să fie achiziționată de la Biblioteca Orășenească Bocșa. Aș sugera să fie distribuită, oferită bibliotecilor și unor muzee pentru o circulație mai largă. Numele lui Gheorghe Ioanovici merită să fie reținut, iar munca celor care l-au onorat, la cei 200 de ani de la naștere, să fie prețuită.

Martie 2022

ANA KREMM

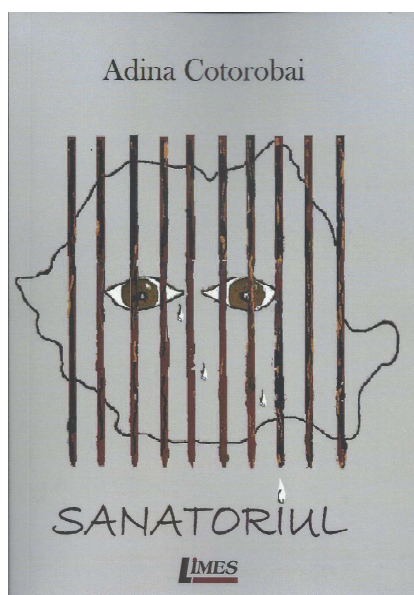
SANATORIUL de afară și cel interior

Volumul de proză scurtă „Sanatoriul” de Adina Cotorobai, apărut la editura Limes din Florești/ Cluj, 2022, ISBN 798-606-799-560-2 cuprinde șapte povestiri însumând 149 pagini. Coperta: Virgil Cotorobai.

Mircea Petean, editorul volumului, afirmă pe coperta a IV-a: „Adina Cotorobai revine cu această culegere de povestiri scrise în registre diferite, dinspre umoristic până spre dramatic, cu accente de un eticism bine argumentat.”

Citind cele șapte povestiri, unele scrise la persoana întâi, altele la persoana a treia, regăsești două spații cunoscute, cotidiene: cel al școlii și cel al familiei. Galeria personajelor cu trăiri puternice, de la demență (Otilia din Sanatoriul), la autism (Dilema), de la frondă și revoltă împotriva sistemului, cum ar fi cel școlar (Joc fără miză), la recunoștință pentru reprezentanți ai sistemului sanitar (Măinile, Cromatica) este creionată cu abilitate. Toate povestirile au puternice accente moralizatoare, consemnate prin interogații retorice, sau prin concluzii care reflectă carențe ale societății, ale sistemului școlar, sau sanitar, cum ar fi lipsa de empatie, încercarea de mituire, sau amenințarea directă. Umorul, zeflemeaua, autoironia, strecurate cu măsură, sunt prezente în aproape toate textele, dar în mod special în povestirea „Surpriză”. Unele povestiri împrumută haina unor reportaje, pornind de la situații întâlnite în cotidian (Joc fără miză, Dilema), altele forma unor eseuri bine structurate și scrise cu eleganță (Suspans, Măinile).

Cu aceste povestiri autoarea deschide ferestre spre psihicul uman, dovedind o bună cunoaștere și interpretare a mani-

festărilor omenești în situații conflictuale, critice, dar ne lasă să pătrundem și în intimitatea vieții de familie, așa cum a făcut și în multe secvențe din romanul de debut „Privind peste umăr”.

Partea cea mai consistentă a cărții, 53 de pagini, este dedicată povestirii care dă titlul volumului, „Sanatoriul”.

Personajul principal este Otilia, cea din prezentul narațiunii, dar și cea din trecutul rememorat în momentele de luciditate. Otilia, psiholog, dintr-o familie de intelectuali, are momente de rătăcire, care, pe parcursul vieții, determină destrămarea familiei, pierderea serviciului, apoi pierderea contactului cu lumea reală. Soțul o părăsește, fiica, crescută de bunici, nu o înțelege și dispare, psihiatrul, care a ajutat-o să obțină o pensie de boală, se pensionează el însuși. Otilia, devenită o problemă pentru ea însăși, dar și pentru vecinii de bloc, ajunge, în final, la sanatoriu. Localitatea unde se află sanatoriul în care Otilia va petrece un an nu este numită, dar cititorul o poate posta în apropierea Timișoarei, pentru că atât doctorii cât și asistentele fac naveta la Timișoara. Nu se insistă cu descrierea interioarelor, care ar

face, poate, și mai dramatică situația, dar felul în care este ținută legată de pat Otilia, devenită schelet, cum este îmbrăcată și cât este de neîngrijită, sugerează atmosfera dintr-un sanatoriu comunist. Coperta este sugestivă, o Românie în lacrimi, după gratii.

Portretul Otiliei, atât cel descris direct cât și cel sugerat de comportament, portretele celorlalte personaje cu care vine în contact sunt conturate cu grijă. Personajele se pot împărți în două tipuri umane, la fel și situațiile în care sunt puse. Există o Otilie a zilelor bune, frumoase, normale, dar și o Otilie confuză, apatică, depresivă, împinsă de aceea la marginea societății, a convenționalei normalități. Există în sanatoriu femeii cu frica lui Dumnezeu, empatică din fire, pe care greutățile vieții nu le-a înrăit, precum îngrijitoarea Anuța sau asistenta Margareta, dar și femeii dure, caracterizate de atitudinea și de limbajul folosit, precum îngrijitoarea de noapte, sau unele lipsite de moralitate, precum asistenta Meri.

Există familii în care femeile suferă din cauza infidelităților bărbatului, chiar a bătailor. Rămân și suferă pentru că nu au găsit altă cale să-și crească și să-și educe copiii, cum este scena povestită de Anuța, dar și momentul de auto-învinovărire, cum este cea a medicului psihiatru din sanatoriu, care deși cochetează, se lasă fascinat de farmece bine studiate ale asistentei Meri, este hotărât să rămână tată și soț, să-și păstreze familia și să nu o facă pe soție să sufere.

În această povestire este interesantă poziția naratorului, care pătrunde în gândul și psihicul personajelor, în special al Otiliei, continuând să-i deșire gândurile. Narator omniscient și omniprezent, fin observator al realităților lumii din afară, dar

și al interiorul minții și sufletului feminin, acesta sondează psihicul ilustrându-i trăirile prin diversitatea flash-urilor amintirilor determinate de stimuli externi, atât de intim încât cititorul are impresia că naratorul este un alter ego al personajului Otilia.

Otilia își va reveni miraculos, după un an de absență din real, și, cu ajutorul unor personaje pozitive, se va strădui să se recompună.

„Cu un oftat, Otilia ieși pe poarta spitalului și pași în sanatoriul de afară.” (p. 53)

ANA KREMM

Mai, 2022

UN EPIGRAMIST

DAVID VALENTIN - CV LITERAR

Născut la 16.02 1957 în orașul Bocșa, Jud. Caraș-Severin

Studii

-1964-1972- Școala primară în orașul Bocșa, Jud. Caraș-Severin

-1972-1977- Liceul Industrial nr.1 la Reșița

-1978-1983- Facultatea de Tehnologie Chimică la Timișoara

-Meseria de bază- inginer chimist

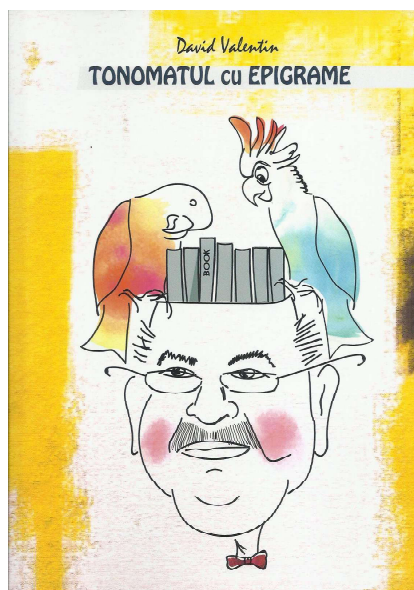
-actualmente pensionar

Activitate literară

-În timpul liceului am fost membru al cenaclului literar „Tata Oancea” din Bocșa, scriind poezie lirică.

-În anii facultății am activat în redacția ziarelor „Forum Studențesc” și „Viața Studențească” unde am avut o rubrică de epigrame.

-Am scris texte satirice și am scris textele brigăzilor artistice ale facultății.

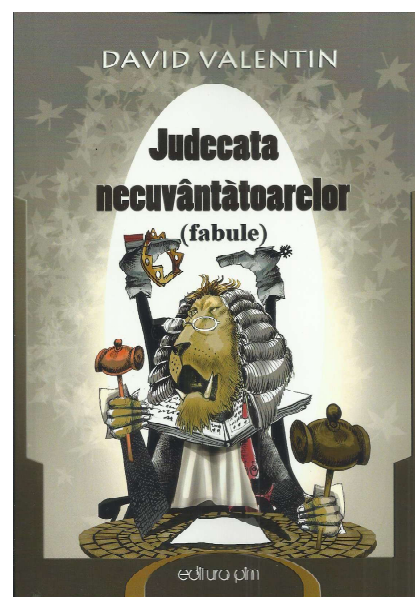
Am reluat activitatea literară în 2013 activând online pe diverse site-uri literare.

Colaborări:

- Revista Epigrama
- Revista Lumea Epigramei
- Revista Scârț
- Revista Epigrama de Strehaia
- Revista Gazeta de Israel

Cărți publicate:

- 2016- Aventurile unui Don Quijote- epigrame
- 2017- Tonomatul de epigrame- Epigrame
- 2018- Cod roșu de umor- Epigrame
- 2019- Rondeluri încrucișate- duel de rondeluri cu Gheorghe Gurău
- 2019- Să plângi în hohote de râs - Duel de poezii lirice și satirice cu Violetta Petre
- 2020- Cod roșu de umor- Epigrame
- 2020- Taxă pe viciu- Epigrame
- 2021- Fabule de trei... morale- Fabule
- 2021- Nimfa și Satirul- Duel de poezii satirice cu Marioara Nedea
- 2021- Judecata necuvântătoarelor - Fabule

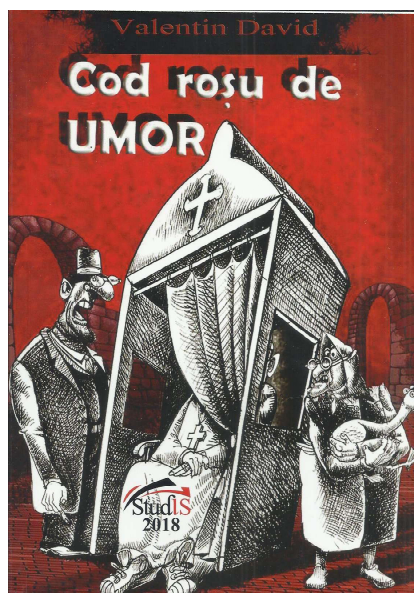
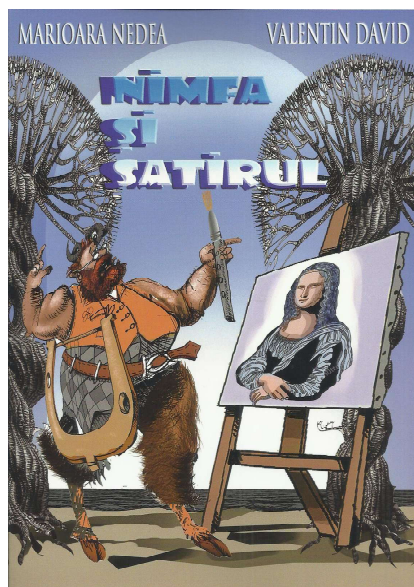
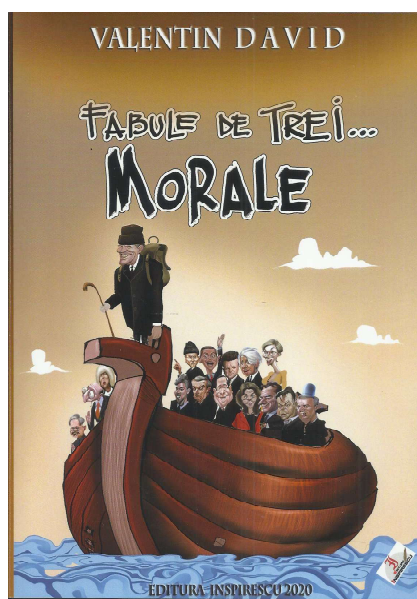

-Membru al Uniunii Epigramiștilor din România

-Prezent în multe volume colective, antologii și reviste de specialitate.

-peste 50 de premii și mențiuni la festivaluri de epigramă și umor.

(În aceste pagini reproducem copertele cărților, atrăgătoare, adecvate temelor abordate de autor)

Cărți de epigrame, fabule, poezii satirice de Valentin David

ZENOVIE CÂRLUGEA

Un valoros scriitor din Banatul Montan NICOLAE SÂRBU: Poetul între Muză și Minotaur

5.

Și în al doilea ciclu, „Intrus în poveste”, imaginea muzei cochete este prezentă, sugerând un sentiment al predestinării într-o lume dominată de aspirații joase, sărăcită de acea mistică elevată a creației pentru care optează poetul: „Se făcea că loveai/ cu biciul de mătase/ placenta nașterii mele,/ de parc-aș fi eu vinovat/ că astăzi tinerii poeți/ se hârjonesc impudic/ pe facebook cu alte muze” (sau pleacă „la agățat de muze”). Mai mult chiar, eminența inspiratoare se dovedește o „infractoare” în plan sufletesco-ideatic, de unde și sentimentul mai puțin ortodox al poetului: „Nu ideea de muză absentă/ îmi ia parcă tot aerul,/ chiar pe tine te văd,/ te recunosc cum fugi/ cu aerul meu/ la subsorii prin Olimp/ unde-l pierzi senin/ fără păreri de rău/ sau îl dai gratuit/ turiștilor aerul meu.” (*O muștrare*)

Ficțiune de domeniul unei convenții poetice asumate, Muza lui Nicolae Sârbu, mereu absentă ori indiferentă, este, desigur, și un pretext pentru a trece mai ușor peste o autoscopie de moment nu prea fericită: „Muza tot nu aude, în van/ strigătul bietelor oase,/ nu-mi vede florile sângelui,/ când reumatic par a prinde/ rădăcini în rugăciunea/ din altarul de bube dulci./ Iar în loc de muză, la interfon/ răspunde masca mea mortuară.” (*Într-un altar de bube dulci*)

Al treilea ciclu, „Așteptări radioactive”, se deschide cu piesa

Aș propune unitatea de măsură a vieții
De azi înainte să fie surâsul copilului...
Înaripele toate să dea ora exactă
Pentru întâlnirile fără pereche...
Dacă ar fi după mine, cerul să fie oglinda
Oricărui verde răsărit pe întuneric,
Suspînului de la capătul pământului
Unde viața-i aceeași, povestea e veche...

Emil Sergiu VARGA

Muza citată ca martor, desigur într-un proces al reexaminării/ revalorizării condiției existențiale a celui ce vrea să afle dacă muza Euterpe, a poeziei lirice, a luat parte la distrugerea lirei și orbirea poetului Tamiris „crezând că sunt eu”, o altă sugestie eminesciană: „Măcar acum, Euterpe,/ tu, atât de perfect desuetă,/ de care seamuză/ și-mi rîd în nas cu tupeu/ puștanii poeți scriind/ direct cu sexul extatic,/ înainte să-ți pot arunca/ pe fereastră la câini/ limba ca inutil apendice,/ uită ce tenvătară zeii/ și spune măcar o dată/ cinstit dacă atunci/ erai printre muzele harpii,/ ce-ntâi îi rupseră lira/ și-apoi din confuzie/ pe Tamiris îl orbiră/ crezând că sunt eu.”

Până la urmă, poetul, circumspect în „mania de-a privi nebun după zei”, este prevenit să nu se-ncurce „cu sirene, cu muze zburdalnice,/ chiar dacă telepatic vin la tine/ și perfid se strecoară la trei/ ca-n iatacul lui Zeus,/ deghizate în pește conservat.” (*O deghizare de muze*)

Singurătatea poetului este suverană, indiferent că muzele se numesc „Melpomene [muza tragediei],/ Polymnia [muza retoricii și imnurilor religioase], Erato [a elegiei și poeziei erotice],/ Kalliope [muza poeziei epice și a elocvenței], totuna nu-i/ doar pentru mine ești una...” (*Doctor în dezastru*) Ceea ce nu înseamnă că poezia lui Nicolae Sârbu nu ar trimite la Clio, muza istoriei, la Terpsichore, cea a dansului, la Thalia, a comediei, ori la Urania, muza astronomiei, a cerului și astrelor... Toate aceste Camene având la vechii greci o singură mamă, Mnemosyne, zeița memoriei, celebrată nu numai de Homer, dar și de Hesiod și Pindar.

Și iată, în ciclul al patrulea, Norocosul adio, o muzicală concentrată care surprinde o întregă epopee: „De când tot te invoc/ prin răni festine (...) / chiar

și schelet/ veneai la mine.” (*Fără ecou*)

În sfârșit, muza atât de frecvent invocată de poet se dovedește o „Fata Morgana”, ba chiar o „Himeră” atotprezentă față de care ia atitudine (*Liber la hărțuirea Himerei*). Și o târzie referință într-un moment de depresie: „Ocrotindu-mi la un semn depresia,/ Sfântul Efrem mă asigură/ că tu, Muză, nu vei fi scoasă/ la mizerabila pensie olimpiantă.” (*Cum se poate privi calvarul în ochi*). Și târziu, în final, o Anamnesis Mousa, ca o reamintire a toate cele trăite în suflet, a obsesiei încărcate de toate acestea care i-au locuit viața și poezia, în ideea eliberării terapeutice, deopotrivă cu regretul de a nu avea „zeiască patalama”, dar și cu speranța în „raza de la tine/ [...] / semn că începi urcarea/ în care nu mai cred.”

Pentru ca în Norocosul adio, poetul – mereu „ignorat de muza capricioasă” (*Un fel de yoga pe tavan*) - să aibă, în cârligul undiței de aur, revelația „muzei-sirenă/ care mereu îmi dă cu sâc/ și-mi spune adio, norocosule.”

Iată că, dincolo de ficțiunea obsedantă a vieții și poeziei sale, Muza – dovedindu-se atât de falacioasă și amăgitoare - îi mărturisește, în sfârșit, că a fost „norocosul”!, - poezia însăși fiind definită drept „muzica izbirii/ mele de toți pereții,/ pe lângă care tiptil,/ vinovat mă strecor/ spre muza ce naște/ într-o veselie, mereu/ pruncii altuia.”

Și această strofă finală din Fărâme dintr-un fost fulger, care rezumă o dramă existențială și de conștiință artistică din „Amarul Târg” de pe Bârzava, amintindu-i de cel al poetului Gh. Grigurcu de pe Jiul de Sus: „Dă mai încet sonorul/ trăirii, când cochetezi/ cu fulgerul, în cușca/ pentru umbra leului,/ cu ciotul mâinii de muză/ punându-ți prea lejer/ masca de gală a poetului,/ mă

somează Grigurcu/ din Amaru-i Târg./ Nu are răbdare să-i spun/ că-n Amarul Târg al meu/ tot deranjez nimicul,/ orice-aș face, oricât/ aş reduce sonorul/ trăirii prin imitație.”

Ce poate reprezenta acest compact volum în evoluția poetică a lui Nicolae Sârbu decât o etapă de rotunjire a unui areal bine definit imaginar și expresiv, de o hilară și alegorică discursivitate. Poet al „neastâmpărului” cu miză mare la „casele de pariuri” ale poeziei („vine muza sau nu vine?” – Boom la casele de pariuri) și cu privirea iscoditoare „în lacătul închis al zării” adulmecând „parfumul unui prăpăd”, N. Sârbu trăiește gustul amar al poeziei (care este și al gloriei). Deloc gentil și delicat, deloc împăcat cu semenii circumspecți din Amarul său Târg dar mai ales cu „cutra de poezie”, autorul scrie cu virulență și cu un apăsător nerv al percepției, decantând în varii ipostaze epopeea existenței sale sub un opresiv regim al himerei, iluziei, muzei hipnotice: „Iar și iar, a câta oară te lipești/ te măsori ca-n visul de proscris/ poete, de tocul rigid și rece/ al unei uși imaginare,/ de-atâta ori, de-atâtea ori,/ o neputință care face furori” (*Mult prea 'naltă lacrima*). Prin poezia sa trec imagini și personaje din mitologia olimpiantă și cultura greco-latină, din literatura marilor spirite, dar important este modul în care toate aceste semne sunt re-interpretate, reinterogate, violente chiar, întru revelarea unor noi sensuri și semnificații aduse pe portativul poeziei sale de insolite asocieri și corporalizări. Dacă Muza, care, ca orice frumusețe răsfrântă în gesturi narcisiste și egolatre, se pierde în reliefuri anodine și nu „urcă” la etajul trei (ironie, desigur, vizând lipsa vocației ascensionale), poetului îi rămâne confruntarea cu Minotaurul, o altă semnificație a existențialității concrete și

contingente, căreia trebuie să-i facă față. Și ca poet, dar și ca om cu identitate și determinare socială: „Cum ajuns-am oare să stau/ netemător cu minotaurul/ [...] // [...] Și totuși, nu mă mănâncă./ E clar că nu sunt bun/ nici de carne de tun/ pentru vechile mituri.” (*Intrus în poveste*).

Poeemele acestea sunt deopotrivă reflecții în regimul artelor poetice și introspecții pe tema senectuții, vieții, morții, bolii, condiției sociale etc. Poetul se exprimă fără înconjur, franc, direct, având un apetit deosebit pentru lexeme și sintagme din registrul trăirilor la limită, titlurile poemelor (ca și ale volumelor) călcând ca buldozerul peste contemplația empatic-sentimentală pentru a releva relieful stâncos, abrupt, abstras și dilematic al imaginarului poetic frizând specificitatea, diferențierea, originalitatea inconfundabilă: Cu limba scoasă la istorie, Drepti la imnul neputinței, Prin vizorul aburit, Un nevermore cu amortizor, În colții unui colind, Avort de Fata Morgana, La umbra tăioasă a tainei, Prăpastia, ce revelație, Cum se poate privi calvarul în ochi, Mireasa mea de mătrăgună, Carnea de tun a poeziei, O ilustrată cu iluzii decapitate ș.a.m.d.

Se vede ușor, chiar din titlurile volumelor, atât dârzenia unui mod de a concepe actul poetic, cât mai ales dureroasa asumare a trăirii poetice, disconfortul unei acute percepții, senzația de „ecorșeu” și „pătîmire”, de plonjare într-o „piscină cu pioneze” generatoare de ritmuri stradivariene, de predestinare a „sângelui”, din care orice salvare e iluzorie, în sfârșit, de conștientizare a situației sale „între Muză și Minotaur”, constatând „ce înspăimântător de frumoasă/ poate fi prăpastia din mine”...

„Pentru mine a scrie poezie – mărturisirea poetul într-un interviu – a fost o salvare a

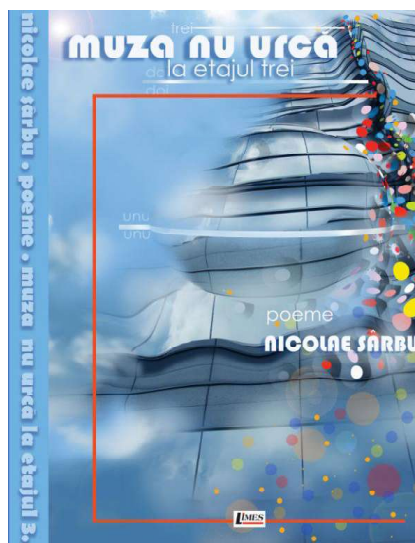
sufletului”, ba chiar o salvare „ca om în vremuri de grea restriște”. Forța „extraordinară” a Poeziei l-a ajutat să se reînființeze ca om și să reziste, ea însăși fiind o „formă de rezistență”, fie ca atitudine directă, fie ca „aluzie subtilă”... Mai ales în acest sfârșit de mileniu super-tehnicizat, când Poezia „continuă să fie victorie a sufletului asupra neantului”. A crede în poezie înseamnă a crede „în limba în care plângi și râzi, în cuvintele cu care iubești și urăști”. E, altfel zis, „credința poetului transformată în mit” și convingerea fermă că „poetul care nu are crez, n-are nume”.

Hăituit de «muza-sirenă», căreia îi aruncă în față batista ironiei sarcastice (ceea ce-mi amintește de o vorbă a lui Brâncuși: „când fugi de glorie, fuge ea după tine”!), poetul se trezește în „colții” Minotaurului (și acesta luat în postmodern răspăr de atitudine poeticească) – oricum ar da-o, el trebuie să treacă prin furcile caudine ale acestor două complexe metaforice structurante, de unde dramatismul sarcastic al liricii sale, originalitatea și culturalitatea referențială ce-i exprimă discursul.

(va urma)

Scrierea/poezia-cub. Încercări de decodificare a liricii Hannei Bota

„Aș vrea să merg de mână cu Dumnezeu / printre ierburi arse / de secetă / să umblu desculță pe apele gangelui” (1) Iată cum simplitatea Hannei Bota, bucuriile și lucrurile asupra cărora ea se apleacă fac din ea, aș zice forțând puțin, un fel de cub uman. Călătorește, cercetează, (de)scrie, iar asta face ca tot ceea ce Hanna Bota scrie să poată fi supus unei analize stratificate, pe multiple planuri, fiecare cititor devenit (prin intermediul lecturii) călător în lumile ei zugrăvind-și în minte propria imagine, propriul univers în care se poate reconfigura, (re)construi, renaște. Indiferent că scrie roman, poezie ori jurnal, experiența și informația acumulată, trăirile și descoperirile sunt relatate (de cele mai multe ori în detaliu) în rândurile dăruite cititorului care vrea să se întâlnească (într-un fel) cu necunoscutul. Inclusiv din acest punct de vedere este destul de complicată alegerea unui unghi din care să se analizeze, să se vorbească și scrie despre cărțile Hannei Bota. Fiindcă deși totalul poeziilor Hannei Bota formează un întreg, fiecare poem în sine înfățișează un tablou separat, de sine stătător, complex, din care nu lipsește nici un element care prin absența-i ar putea ciobi mesajul ce se dorește transmis privitorului: „locuiesc într-un cub translucid / dincolo de pereți e lumea / străzile orașului meu transilvan / copacii și țânțarii șinele de tramvai / parcul cu festivalul de jazz cu tot / clădirile toate // dincolo de mine sunt tot eu // uneori îmi sunt atât de aproape / încât mă uit cu un

ochi în celălalt / privirile se încrucișează vibrează / se lovesc de colțurile cubului / mă văd cum trec prin laturile geometrice ca printr-o prismă / și mă descompun în culori – / privirile devin ondulări / atunci știu că locuirea mea devine o sferă / că m-am rotit în viteză / ajungându-mă pe mine din urmă // târziu regăsesc universul întors în sine / ca o sferă înscrisă într-un cub înscris într-o sferă / înscrisă într-un cub înscris într-o sferă ... / locuire în dimensiunea a patra” (2)

Autoarea a călătorit în Vanuatu. A cercetat, a descoperit, a scris un jurnal (*Ultimul canibal. Jurnal de antropolog*) și un volum de poezie (*Poeme pentru Yerutonga. Epistole exotice din Vanuatu*). A călătorit în India. A scris un roman (*Dansând pe Gange*) și un volum de poezie (*Poeme hindice*). A contactat și pătruns arta lui Peter Jecza relatând-o/poetizând-o într-un volum de versuri (*Imperfecțiunea perfectă. Poeme în dialog cu sculptura lui Peter Jecza*). S-a intersectat cu sistemul medical descriindu-l într-un roman pe cât de dur pe atât de realist (*Când în fiecare zi e Joi*). Ba chiar și-a re trăit firul întregii vieți și l-a redat într-un volum de poezie (33+3. *Poemele copilăriei*). Și multe alte astfel de aventuri. Altfel spus, acolo unde Hanna Bota poposește cu piciorul și inima, zăbovește și cu mâna oferind povești de viață, creionând imagini, împărtășind momente, experiențe, învățături, întâmplări, informații.

Și fiindcă, în definitiv, poezie poate fi totul ce este, atunci, poezia? S-au încercat nenumărate definiții, descrieri, interpretări ale poeziei încât în cele din urmă poezia a rămas a fi, pe de-o parte, acel fior uman ce fiecare îl simte și trăiește în propriul fel: „Poezie, poezie, lebdă, păun, acvilă, cocor, pescăruș, flamingo, colibri,

papagal, rîndunică, răpitor și rapiță și rapt, voință de larg și cătușă, tu, nesfîrșită mulțime de ochi dintre corpuri și spații, noian de grele, ușoare, senine, nebune priviri de care freamătă lumea.”

(3) În consecință, cine pe cine scrie? Noi scriem poezia? Poezia ne scrie pe noi? Noi ne scriem prin poezie ori poezia se scrie prin noi? Ajungem astfel la ceea ce cu ușurință s-ar putea numi *libertatea poeziei*, acea libertate prin care poezia poate fi imaginată și construită din fiecare trăire ori cel mai simplu element ce există în jurul nostru, artificiu de care se folosește și Hanna Bota în construcția poeziei care o conturează în momentul scrierii, contemplării. Și nu numai că scrie versuri ori decupează o trăire și o fixează pe coala de hârtie, ci deseori se întâmplă ca poeziile sale să fie adevărate lecții, un fel de manuale redactate la scară redusă prin care sunt transmise informații („pe planeta cu iarbă de blană”, „alegorie despre timp”), tematica lor răsfrîndu-se într-un spectru de o larghețe demnă de avut în vedere: „surâsul tău – un / ciob răcit / din paharul spart la ultima cină // eram licoare / eram înnoptare // din buza-ți tăiată / picura sânge / pe pieptul de marmură / și ciobul lua formă de inimă” (4) în comparație, de exemplu, cu „priveam împreună minaretele la taj mahal / cel mai frumos loc din lumea mea / ai îngânat // alături de potirele florilor de piatră / privirile urcau fără hotar / așa ne-am fi vrut timpul / nemărginit / știm amândoi că după ultimul război al sinelui / vremea se numără în salturi // nici temple nici catedrale nu au pietrele veșnice / oțelul și / sticla scrâșnesc sub pașii mei / iubirea poate fi eternă / șopteam tremurând oglindită / în ape / nici temple nici catedrale nici demoni / nu prea știu lecția aceasta // nu voi mai învăța sanscrita / deși simt virusul

misterelor indiei scornindu-mi / viscerele / de când i-am măsurat colbul templelor descultă / predă-mi doamne lecția iubirii / restul e deșertăciune” (5)

Privind prin prisma tehnologizării, a automatizării, se observă lesne cum lumea/societatea s-a ierarhizat inclusiv din acest punct de vedere. Astfel că lipsa confortului – sau invers, surplusul acestuia – determină caracterizarea lumii drept urâtă, frumoasă, grea, ușoară și așa mai departe. Și totuși, tu – cititorul, nu poți să nu te întrebi cum din ceva care la prima vedere se înfățișează drept urât poți scoate frumosul, în cazul de față, poezie fiindcă – nu-i așa? – numai termenul/ideea de poezie duce, în primă instanță, cu gândul la frumos, la romantism, la dragoste, la visare și ideal: „Și în satul scunzilor, tușește și scuipă toată lumea; în jur, prin bucătărie, secrețiile verzui sunt împrăștiate peste tot. O femeie bătrână, acoperită cu trei frunze de ngaria, mică și slabă – deabia o ține împreună pielea împunsă de oase – se înecă de tuse în timp ce Femele pune masa, adică ia de pe o scândură suspendată niște frunze uriașe care învelesc un terci din banane verzi rase. E folosită pe post de mămăligă care, luată cu mâna, e întinsă în zeama unsuroasă dintr-o oală în care au fiert niște vietăți ce seamănă cu creveții.”

(6) Iată că dintr-un astfel de tablou – respingător la prima vedere – se poate naște frumosul, poezia, chiar dacă acea lume este imediat alăturată acestei lumi în care noi, cei de pe cealaltă parte a Globului, trăim zi de zi: „știu că voi pleca / știu că viața mea are cărările în alte pământuri săpate / că fiul meu stă privind în zare avionul care mă aduce-napoi / mi-e dor de pâinea de-acasă / de mama care își pune mâna bătrână / în mâinile mele de fată / mi-e dor de bărbat / port cărțile mele în gând / mi-e dor

să-mi încălț pantofii cu tocuri înalte și să trec pe străzile / orașului meu transilvan / mi-e dor până și de mașina mea când motorul pornește la rotirea cheii-n contact / de un concert de crăciun mi-e dor / cântatul de colinde și îmbrățișarea mântuirii / doamne / de ce ni se pustiește inima de câte ori se zărește plecarea în colbul drumului / vezi tu / mi-e dor de plecare / mi-e dor de rămânere // yerutonga / nu vei găsi dreptate pe pământ / nici pe insulele tale / nici pe continentele noastre / e multă durere și despărțire / copiilor le e foame dacă nu de pâine ori taro / de iubire le e foarte dor / bărbații seucid între ei / femeile se trădează / nu veni cu mine Yerutonga / vei muri între cimenturi și fum de eșapament chiar într-o / noapte de crăciun când nu se cântă decât colinde / mântuirea a ajuns și pe insula ta / uită de continente / visul tău e de-ajuns pentru generații întregi” (7) Bineînțeles, într-o astfel de poezie se pot descoperi o mulțime de elemente cum sunt dorul de casă și în același timp bucuria de a te afla acolo-altundeva unde totul este nou și îndeamnă la noi descoperiri ce dau naștere la noi întrebări și sensuri, neputința separării (îndelungate ori definitive) de rădăcini, menirea nașterii fiecăruia dintre noi în locul în care i-a fost dinainte hărăzit, capacitatea remarcării și înțelegerii existenței identicului în locuri diferite ele înfățișându-se însă sub altă formă și așa mai departe.

Și fiindcă așa se întâmplă întotdeauna cu o scriere – fie că e poezie, fie că e proză – tot așa se întâmplă și în cazul poeziei Hannei Bota: o întâlnești, o citești, o vizualizezi și o trăiești călătorind împreună cu ea. Apoi, după un timp, la o nouă lectură când imaginile s-au mai șters și au devenit destul de neclare, te reîntorci la ea și vezi cum imaginile încep să fie altele, cum

totul în jur începe să se reclădească altfel de cum îți reamintești de la prima lectură, cum analiza fiecărui cuvânt, fiecărei fraze prinde alt contur și încet-încet coordonatele călătoriei se schimbă, iar destinația devine alta. Dar tu, cititorule, cine vei fi atunci? Vei fi același ori cel de după lectură, cel de după călătorie, cel din nou născut?: „căci mai există și-o altfel de naștere / când în tine intrând / fertilizezi ovulul depus în craniu / de zei; / și trupul întreg devine un uter / în care crești în cunoaștere / ca-ntr-un lichid amniotic. / devii un trup gravid, / așteptând să te naști, / sperând că există / un univers de-o abundență debordantă / în care visul fiecăruia e-mplinit. / lumea aceea te soarbe / până ce pântecele-cranium / devine prea strâmt, / oasele te-apasă, se rup, pielea crapă, / doar inima împietrită-n sisteme / se opintește să mai bată / vechile frici, vechile frici, vechile frici negociază, / apoi renunță și te lasă să vezi. / (...) / tu din tine născându-te / învățând, în sfârșit, de la fluturi și arhangheli / cum se zboară” (8)

Note

1) **Bota, Hanna** - *Poeme hindice* - Editura Limes, Florești, 2013, p. 5 (din poemul *de mână cu dumnezeu*)

2) **Bota, Hanna** - *Imperfecțiunea perfectă. Poeme în dialog cu sculptura lui Peter Jecza* - Editura Fundației Interart Triade Timișoara, 2018, p. 59 (poemul *locuire într-o cub-sferă*)

3) **Creția, Petru** - *Poezia* - Editura Cartea Românească, București, 1983, p. 11 (din *Poezia / Triumf* / **notă**: a se vedea întregul ... poem-pledoarie)

4) **Bota, Hanna** - *Omul și piatra. Antologie* - Editura Tipo Moldova, Iași, 2013, p. 273 (poemul *surâs*)

5) **Bota, Hanna** - op. cit., pp. 425-426 (poemul *despre timp*)

6) **Bota, Hanna** - *Ultimul canibal. Jurnal de antropolog* - Editura Cartea Românească, București, 2011, p. 374

7) **Bota, Hanna** - *Poeme pentru Yerutonga. Epsitole exotice din Vanuatu* - Editura Brumar, Timișoara, 2010, pp. 41-42 (poemul *dor exotic*)

8) **Bota, Hanna** - 33+3. *Poemele copilăriei* - Editura Școala Ardeleană, Cluj-Napoca, 2020, pp. 127-128 (din poemul *naștere din nou sau lecție despre aripi*)

Cristian-Paul MOZORU

Un nou volum din seria „Cărășeni de neuitat”

De curând, la Editura Eurostampa din Timișoara, a văzut lumina tiparului cel de-al 42-lea volum din seria „Cărășeni de neuitat” a profesorului dr. Constantin C. Falcă. Cu bucurie am găsit între paginile acestui nou volum nume reprezentative ale Banatului, dar și ale Bocșei! În acest al XLII-lea volum apar portretele următorilor bocșeni (sau apropiați Bocșei și semnați de bocșeni!): Dorel Viorel Cherciu, Ion Cocora (este vorba despre regretatul bătrân deportat de la Forotic), Octavian Doclin (in memoriam), Sorin Frunzăverde (in memoriam), Constantin Gruescu (in memoriam), Tiberiu Avram Gruia, Avva Ioanichie (la aniversară), pr. Cornel Ișfan Stan, Delia Lucaci-Lichiardopol, Gabriela Șerban și Doru Țăranu. Acestea sunt portrete semnați fie de autorul Constantin Falcă, fie de Gabriela Șerban și Silviu Fericiu.

Mulțumim, prof. univ. dr. Constantin Falcă!

Vă felicităm pentru carte, pentru strădanie și perseverență!

Doamne ajută și la mai multe cărți și portrete ale unor cărășeni de neuitat! (G.Ș.)

Titus Suciu

Îngerii... nu îngenunchează

6.

Și nu prin cuvânt reluară cei doi discuția, ci printr-un gest. Copilul, privindu-l cu un pui de zâmbet în care se distinge și o oarecare teamă dar și un strop de îndrăzneală, mișcă mâna în care se găsea fluierul, de mai multe ori, părând să spună... păi uitați, de-asta am venit la dumneavoastră... De-asta...

- E...

Zaharia Pop, sătean trecut de optzeci și cinci de ani, alături de alți trei instrumentiști – aceștia cântând la ceteră, gordună și țambal; el la clarinet – fusese, până în urmă cu mai bine de un deceniu, sufletul Jocurilor Sătești din Urisiu de Jos. Din Urisiu de Jos, de fapt din toate localitățile învecinate, sătenii tocmindu-se cu ei pentru nunți ori botezuri din timp, deoarece erau solicitați și de oamenii din satele învecinate. Avusese însă, din nefericire, un accident vascular. Ce-i drept nu foarte grav. Cu toate astea, aproape nouă ani nu fusese capabil să ia instrumentul în mâini. Apoi, chiar dacă nu ca în vremurile sale bune, ar mai fi putut, totuși, să-l strunească, nu o mai făcu pentru că-și pierduse îndemânarea. Mai mult chiar de atât, pentru că nu mai avea vigoarea, pofta de viață de dinainte de a trece prin momentele acelea dramatice. E adevărat, de când își revenise cât de cât, îl lua în mâini măcar o dată pe săptămână, îl ștergea de praf apoi, pe chip cu un zâmbet trist, cu gânduri la fel de cenușii deși imaginile ce i se perindau prin minte, ca aievea, erau de pe vremea frumoasei, trepidantei sale tinereți, interpreta câteva melodii așa, pentru el, de regulă doine triste, doine de jale...

Pentru că bătrânul își purta degetele peste orificiile fluierului, Ilie dădu aprobator din cap, după care audăugă.

- Bade Zarie... io nu v-am auzât niciodată cântând, că-s pre mic, da' știu de la tata că dumneavoastră...

- E... Și vrei...

Nu îndrăzni să-și mărturisească dorința prin vorbe, și-o exprimă, discret, prin gesturi – înclină capul de câteva ori. Bătrânul procedă la fel. Le adăugă însă un zâmbet părintesc, în cele din urmă o mișcare. Pe copil zâmbetul îl liniști, însă mișcarea

îi alunga buna dispoziție cu cât bătrânul se îndepărta. După ce-l privise cu bunăvoință câteva clipe, săteanul se ridicase și, fără-și motiveze atitudinea, apucase spre intrarea în casă. Ilie, privind în urma lui era din ce în ce mai tulburat. *Am greșit oare cu ceva... l-am mâniat cu vro vorbă...* se întreba copilul neștiind ce atitudine să adopte, în câteva rânduri fiind gata-gata să se ridice pentru a se îndrepta spre poartă, renunțând însă de fiecare dată pentru că așa i se părea, totuși, că trebuia să procedeze.

Frământările sale se mai domoliră când auzi, din nou, târșăitul pașilor bătrânului, când îl văzu în prag liniștindu-se cu totul fiindcă pe chipul acestuia identifică aceeași seninătate, întreaga bunăvoință de până atunci.

Când se mai apropie și văzu ce avea într-o mână, tresări, de atunci privirea rămânându-i doar pe mâna lui, pe obiectul din ea. Și așa, dintr-o dată, din cauza acelui obiect, i se păru că bătrânul se apropia prea încet, mai încet ca până atunci și până va ajunge la laviță avea să se întunece de-a binelea, avea să apară luna, să răsară soarele de a doua zi...

În fine, bătrânul Zaharia se așeză, își trase sufletul respirând de câteva ori adânc, după care, privindu-l cu dragoste părintească, cu iubire de bunic, duse clarinetul la buze... Îl duse, umezi ancia – și primul sunet, al doilea, după care lui Ilie începură să-i funcționeze doar două organe: ochii și urechile. Mișcările degetelor pe clape îi tăiau răsufierea, sunetele clarinetului îl siderau, iar Timpul, Spațiul... Timpul începuse să se scurgă altfel, iar ceea ce până atunci fusese în jur părea că se îndepărta, se tot îndepărta... după câteva secunde dispărând cu totul, în Univers rămânând doar ei, doar el și bătrânul clarinetist, numai și numai ei... Ei și ornamentalele meandre ale unor sonori tulburătoare, parcă din altă lume, parcă îngerești...

(va urma)

POETUL

Un poet fericit

Cu pași de dans pe lângă

Noapte a trecut

IULIAN BARBU

MARIUS CĂRBUNESCU

Condamnarea la viață

(fragment de roman în lucru)

Anii multiplicați în vieți paralele se reîntorc acum pentru a-mi hrăni cugetul și a-mi persecuta neliniștile, mânați de la spate de cerința absurdă. Cine știe, poate și alții îi declară la fel la ora bilanțului de pe urmă, multiplicați, într-un ultim puseu de vanitate înainte de tăcerea rece și totală. În starea în care mă găsesc, răscolit și întors pe dos, cu nervii întinși la maximum, nedreptățile suferite defilează prin fața mea ca la un spectacol de prost gust. Cea mai recentă a avut loc chiar aici, la Simpang Renggam. Totuși n-aș începe să scriu despre ele din prima. Disparația mea fizică mi-e mult mai prezentă în cuget. Aș lua-o invers din punct de vedere cronologic. Momentul ăsta îl vizualizez cu maximă claritate în spatele ochilor închiși, nu atât pentru că-i cel de pe urmă eveniment din viața mea, ci pentru că se prefigurează a fi cel mai apropiat. În plus, ca să fiu sincer, îmi cam ocupă mintea. Dacă îl scriu, măcar am certitudinea că l-am depozitat undeva pe hârtie și poate nu mi se mai rotește prin cap.

Ce senzație ciudată! Sunt incredințat că nicio viziune nu ar avea forța să prevestească cu mai mare acuratețe scena punerii în aplicare a sentinței judecătorești ce mi se cuvine. Mi-a fost hărăzită împreună cu un proiector imaginar ce se activează în cele mai stranii momente, undeva, în spatele frunții. Din zorii zilei în care nu mai putusem închide ochii și până în clipa cea de pe urmă, se derulează cu maximă claritate filmul execuției. Detaliile apar în prim-plan, pe rând sau bulucindu-se toate deodată, încât să-mi pot alege. Se trag mai multe duble, se taie, se montează cadru cu cadru într-un *making-of* derulat înainte și înapoi. Scaunul electric sau injecția letală. Sau, poate, gulerul înălțător confecționat din fuior de cânepă indiană, împletit mărunț și înnodat trainic. Acestea par a fi cele mai apropiate de sufletul meu. Mi le pot imagina pe tustrele și suprapune peste realitatea palpabilă, ca holograme în decor. Execuția cu foc de armă, nu. Mi se pare macabră și de prost gust. Nici nu cred că se mai practică în vreme de pace. Mi-a fost de ajuns că i-am văzut reluați de atâtea ori la televizor pe Ceaușescu și pe a sa „sinistră”. Legați la mâini și răpăiți de gloanțe, în umbra cazematei din Târgoviște.

N-am nicio explicație de dat. Nu știu prin ce metode oculte pot să vă descriu cu acuratețe

disparația mea, uzând de amănunte. Mi se întâmplă să vin în contact cu ele și le iau ca atare. Psihiatrii ar numi asta psihoză și m-ar trimite direct într-un ospiciu, dacă n-aș fi deja închis. Pentru mine, rămâne doar un miracol și nimic mai mult. Preotul citește din vârful buzelor o binecuvântare care suspendă timpul și ajută sufletul robului lui Dumnezeu să se elibereze. Îndată ce pișcătura ca de țânțar, gâtuirea sau șocul de defibrilator s-ar face simțite, omniprezentul doctor legist cu rol de agent constatatator și-ar șopti în barbă satisfăcut: „Trupul e pe cale să amortească. Agonia s-a instalat.” Un tremur oribil reprezintă ultima dovadă de viață. În schimb, creierul? Pentru el începe o goană sălbatică. Întreaga existență se derulează în ritm accelerat, retrospectiv, nealegându-se ce a fost bun și ce a fost rău. De ce s-ar alege acum, dacă în timpul vieții nimeni n-a fost în stare să cumpănească? Mii de frânturi de gânduri scânteiază în aceeași secundă, se ciocnesc, se amestecă, se înlănțuie. Și, printre ele, convingerea că trebuie să se termine odată, că timpul a parcurs ce era de parcurs, iar sentința cea mai grea și nedreaptă ar fi prelungirea vieții. Așteptarea devine o povară greu de dus. Efortul minții epuizează celula nervoasă și nu permite regenerarea ei. Întoarcerea de „dincolo” presupune așternerea demenței peste un creier vlăguit. Ca într-un tratat de tortură psihică, gardienii întrețin tensiunea, casapul pare hotărât, dar, când să facă pasul final, se sucește pe călcâie.

E absurd! Oprirea execuției reprezintă o ticăloșie de neiertat. O formă de barbarie cum nu s-a mai văzut într-o lume care se crede civilizată. Printre ruinele civilizației, eu mai lipseam, să ies bălăngănindu-mă, ca un om al peșterilor care-și ostioiește motivația de a trăi din zvârcolirile sufletelor celor nefericiți. De altfel, e singura care mă ține în viață, cât de cât preocupat. Doza de ură narcotică, de drog pătimăș, pe care mi-o extrag din privirile tulburi și neputincioase, se cere a fi crescută. Pe mine mă întreține ura, nu iubirea. Dacă aș fi fost lipsit de însușirea să pot urî cu patimă, cred că toată mânia s-ar fi întors împotriva mea. Aș fi sfârșit izbindu-mă cu capul de toți pereții celulei. Aș fi pictat cu sânge proprii mei creieri într-un tablou inedit, reprezentând o mostră de postmodernism paroxistic. Uneori, mă mai încercă astfel de gânduri negre, de autoflagelare, însă le risipesc rapid, cu ură. Reușesc să fac din ură antidotul suprem. Mi-am dezvoltat această abilitate încă din vremuri de demult. Am fost pus în fața unor situații umilitoare de mic. Asta m-a călit, mi-a dat dinți de șcrâșnit și furie de nestăpânit.

Excursie în trecutul octogenarilor

Ce ne unește pe noi? Nici Universitatea timișeană și nici cea clujeană, dar pământul cartierului Mehala și cel al viilor din Fabricul Timișorii ne adună de decenii până când va hotărî Dumnezeu cel Milostiv.

În ziua de 13 septembrie, început de an școlar, nu îmi pot ridica jumătatea de pensie după cei 37 de ani de învățământ, dăruți cu dragoste pentru cei ce vin după noi, care s-au așezat pe alte meridiane și nu se mai întorc, coborâm din autobuzul 40 în stația Dedeman și o luăm pe strada Ion Roată. Mia se întreabă dacă tineretul mai puțin studios mai știe cine a fost Ion Roată. Pe Mariana o interesează casa Adelei, cea cu care vorbeam pe gaura cheii acum 10 ani, pentru că era sechestrată de fiul ei. Țiglele au zburat de pa acoperiș, de la ultima furtună, ultimii proprietari, bătrâni au murit de Covid și tineretul este plecat în America. Se concluzionează că mândrețea de casă se va prăbuși după iarna, care rânjește la noi. „Din partea mea” zice nepăsătoare Ilonia (de la Ilona) și cere unei babe mai tânără decât noi niște busuioc. Babei nu i s-a lăsat cheia de la poartă, că bandiții bănuie prin cartierul primitiv cândva, îi pândesc pe bătrânii singuratici și îi „pradă”. Lucia Rebreanu (pe soțul dânei, îl chema, culmea (!) Liviu Rebreanu, a și ajuns pe strada Olanda, de unde ne face semn că a descoperit casa Cara. Eu mă împăunez cu cunoștințele mele și explic doamnelor cu pălării și mărgel pe decolteu că pașa care stăpânea Ținutul Carașului se tot minuna de frumusețea apei limpezi, care îi străbătea ținutul zicând „carasu, carasu” de unde denumirea Caraș apoi Caraș-Severin (vezi consulul roman Severinus). Verița, botezată de tatăl dânei, preot sârbesc Versavia (frumos nume) Versa – via vrea să știe, cum că cele două fete, fecioare neprihănite, cum se zvonea în cartier, au avut (cea mare) un fecior pe nume Dudu. Mia care era studentă la Cluj „când se zvonea” remarcă nu au interesat-o asemenea zvonuri niciodată și dacă știm că în Ardeal la băiat i se spune prunc și fetița este pruncă. Fratele ei a stat în gazdă la Tanti Prunca ani de zile. De aici noi trecem la vocabular și regionalisme și la Strada Pomiculturii. Lucia pomeneste de cuvântul „tută”, pentru o femeie neinstruită, care a citit mai nimic la viața ei. De exemplu ea era pe lângă soțul dânei, un elevat, o „tută”. Sare cu explicații tot Mia : tutele sunt femelele curcanilor, care sunt chipurile mai proaste decât găștele.

Eu mă laud cu șolocatele din Caraș, adică obloanele, vopsite de obicei în verde sau albastru.

Aici se bucură Ilonia, „șolocate” fiind împrumutat din limba maghiară „salagato”. Apoi pentru Verița, care a copilărit în Mehala , dacă mai știe cum îi spuneau băieții (unul Floria Oprean, dar și Tenzer sau năbădiosul de Giura) iubitei. Răsete apoi liniște generală. Răspunsul meu: Mozomaină, adică „mozgoldin” din maghiară – a mozoli, a răsuci, a atinge cum și cât îți place și germanul „meine” – a mea. Însemna: a mea, care o pot mozoli. Mare bucurie pe companioanele mele. Dar iată-ne ajunse la casa răposatului preot Ștefan Șora, fratele cunoscutului academician Mihai Șora, ajuns la o vârstă matusalemică, de peste 100 de ani. Aici eu le întrec pe celelalte în laude la adresa blândului popă Șora, care ne lua pe toți copiii din cartier de religie creștină la orele de religie la școala din strada Kimmel (astăzi Ionescu de la Brad). De la acest minunat preot am învățat multe rugăciuni, cele zece porunci și am deslușit testamentul nou cu smerenie și iubirea aproapelui.

Pe drept observă Mariana, că familia Șora trebuie să fi fost o familie foarte pioasă, cu aplecare către bine împotriva răului. Iată că omul de știință Mihai Șora i-a tradus filozofului Mircea Eliade, „Tratatul de Istorie a Religiiilor”, apoi „Tratatul de morfologie a faptului religios”. Oare ne-am încumetat noi, atunci, între anii 1956-1961 (anii de studenție) să citim aceste cărți valoroase? Bine zice aici Mia, că probabil la biblioteca noastră orășenească, apoi municipală, nici nu se găseau aceste cărți. De ce? Deoarece Mihai Șora îl avusese la București ca profesor și pe Nae Ionescu, mare legionar și anti... și tace.

Noi recunoaștem că am citit pe ici pe colo „Istoria religiilor” și am priceput cât se putea la vârsta de 20 de ani. Dar mai târziu, când au apărut cărți „subversive” care erau împrumutate pentru 48 de ore? Mai târziu, când ne străduiam să avem catedra, nu de 20 ore pe săptămână, ci de 24 ca să ne mai crească salariul, iar în timpul liber eram la reciclări, seminarii ideologice și altele.

Schimbăm tema, propune Ilonia, nu mai vreau să mă întristez, destul că mă preocupă de o vreme varianta Delta a coronavirusului. Celelalte sar toate cu gura, foarte informate. Au fost cercetați adolescenți din 99 comitate și 14 state americane; cam 6% au stat pe ventilator, dar numai 1 % au decedat; de când cu Delta au decedat 2 %. Auzind aceste așa zise noutăți neplăcute, hotărâm să vizităm pe strada Armoniei, unde armonie nu mai există de când s-a instaurat intabularea terenurilor din Timișoara, fosta Casă a Agronomului, adică fosta școală de gospodărie, pentru fetele care învățau la Călugărițele Ordinului Sfânta Maria, buna cuviință, creșterea copiilor în familie, respectul pentru bunici și părinți.

Nu putem intra în clădire, care se vede pe dinafară renovată și iarba cosită în curte. Dar

capela cu icoane și statuia Sfintei Fecioare și a Sfântului Sebastian, care se zicea, a scăpat cândva Timișoara de ciumă. Știam de la țărani de atunci, că toate aceste frumuseți au fost arse în câmp de „eliberatorii” sovietici. Dar iată că tineretul diecezanei din Cetate, au refăcut capela, închisă doar cu un cârlig metalic. Intrăm și ne rugăm. Apoi culegem flori de câmp, acolo, unde cândva se legăna sub soarele darnic al Banatului lanuri de grâu și floarea soarelui. Acum se ridică la orizont Selgros, Brico, halele destinate firmei de transport Dunca, fiul marelui securist, care și-a dus copii la Liceul german Lenau, ca să-i exporte și pe ei. Aici strângeam după treierat spice de grâu, pentru păsările(Mariana zice „hoare”) din curtea părinților noștri. Nu aveam timp în vacanța de vară de Untold, de Vama Veche sau de Saga.

„Da, dar eram fericite” ! știe Lucia, iar noi cu brațele încărcate cu florile câmpului de altădată. Aceleași flori cu aceeași mireasmă, o aprobăm. „Știam că avem un viitor, devenisem profesoare”. Rădem cu poftă de se aude până în Mehala sau în comuna Dumbrăvița (după cum bate vântul). Un cosaș bătrân se oprește din cosit și ne întreabă „dar ce vârstă aveți Domniile Voastre(!) că de mult n-am auzit pe cineva răzând așa cu poftă, din cei vârstnici, care au mai rămas pe aici....”

DOINA

*Știți voi ce este doina? Habar n-aveți; de-aceea,
Nu dor vă arde-n suflet și nu-i simțiți scânteia*

*Ce-aprinde vâlvătaie dorinți așa curate !
Traiți în lumea voastră: minciuni și vechi
păcate.*

*Vă înfrățiți nemernic la vreme de scursură
Și-n urma voastră-i jale; e scrum și numai
zgură.*

*Și în meschine planuri vă pierdeți, bieți răzleți
Când doina noastră plânge în triste dimineți.*

*O doină-i suferința ce o purtăm în noi
Adânc, ca și nădejdea de aprige nevoi.*

*O doină-i stea aprinsă la drumuri de răscruce
Când valuri de iubire nu știu-ncotro s-apuce.*

*Căci doina-i trup, lumină, e suflet și e soare
Când însăși nemurirea ne plânge și ne doare!*

*De-i arșiță cumplită, ger aspru, cade moină,
Ea ne rămâne veșnic: curata noastră doină.*

ION GRECU

FRANCISC VALERIU FABIAN

Am trăit, am văzut, am consemnat (I) Așa l-am cunoscut pe Labiș !

Anul 1951, vara! Primul an petrecut în sălile de clasă ale Școlii Medii Tehnice Siderurgice din Reșița se apropia de sfârșit și așteptam cu firească nerăbdare și emoție (ca de altfel în toți ceilalți ani de școală) Vacanța Mare! Iată însă că, într-una din zilele de febrilă așteptare mă văd chemat la Comitetul Raional UTM și mi se aduce la cunoștință că, imediat după încheierea anului școlar, urmează să plec o lună de zile, împreună cu alți câțiva elevi din liceele din oraș, într-o Tabără-școală organizată de CC al UTM la Vălenii de Munte. Propunerea mă onorează evident dar, mă și stânjenește deopotrivă, pentru că - plecat fiind în tabără - voi putea petrece mai puțin timp cu cei de acasă, cărora - asemenea tuturor celorlalți căminiști - le duceam dorul și abia așteptam să îi reîntâlnesc. În ziua stabilită, cu foaia de tren în buzunar, plec la Caransebeș urmând ca de aici, împreună cu alți liceeni din regiunea Severin, să ne îndreptăm spre tabăra amenajată la Vălenii de Munte, în Drajna de Jos. Ajunși aici, am constatat că așa-zisa tabără în care urma să fim cazați era formată dintr-un complex de barăci-cazarmă, care au aparținut unei unități militare dislocate între timp din zonă, și care au fost cedate spre folosință, cu întregul ei cazarmament, organizației de tineret a uniunii tineretului muncitor. Viața în tabără nu m-a impresionat însă în mod deosebit, datorită caracterului ei cazon impus de conducerea taberei, a regulilor foarte stricte care, pentru niște copii de 15-16 ani erau greu de înțeles și de acceptat. Dar - precum zice și proverbul - „ursul nu joacă de voie”, ne-am adaptat și noi, treptat, la cerințele ei „militărești” : cu adunări în careu în fiecare dimineață și seara, ore stricte de masă, de predare și de seminarizare a însușirii cunoștințelor predate de „instructorii” CC UTM din tabără etc. asupra cărora n-am să insist, întrucât nu îmi fac nici o plăcere. Mă voi opri în schimb asupra celui mai neașteptat și fericit moment al vieții trăite aici și anume cel al întâlnirii și cunoașterii unuia din viitorii mari poeți ai generației mele: NICOLAE LABIȘ, moment unic și de neuitat care mi-a rămas viu în memorie și m-a marcat pentru tot restul vieții. Momentele de relaxare petrecute împreună cu el (ca vârstă fiind despărțiți de un singur an), gândurile și preocupările împărtășite în timpul lungilor plimbări făcute în amurg, pe

malul vadului șerpuitor al Teleajenului, ce curgea în coasta taberei, sau în nopțile înstelate petrecute alături, sub feerica ploaie de scântei răspândite cu dărnicie de focurile de tabără, în jurul cărora se recitau poezii (uneori chiar și de Labiș care s-a dovedit a fi, încă de pe atunci, un viitor scriitor plin de har, un suflet mare și generos și o voce lirică unică ce purta în inconfundabilul și melodiosul său grai moldav originalitatea, frăgezimea și spontaneitatea unui spirit ales și singular), se cântau cântece patriotice și se încingea strămoșeasca și antrenanta noastră horă. Toate aceste calități ale firii și sufletului său, mi l-au apropiat de suflet acolo unde a și rămas lipit până azi. Pentru legarea acestui simțământ și trăinicia lui în timp, a fost poate „de vină” - pe lângă vârsta noastră apropiată - și firea mea sentimentală și aplecarea și dragostea noastră comună asupra rostirilor alese, încărcate de sensibilitate și romantism, precum și visele care ne animau simțirea și avântul acelor ani juvenili frumoși și de neîntors! Cu siguranță însă, întâlnirea cu el m-a făcut să rămân dăruit mesajului curat și fiorului cuvântului scris cu simțire, precum și păstrarea în biblioteca mea a unui loc privilegiat pentru volumele sale de poezii între care se numără : „Moartea căprioarei”, „Albatrosul ucis”, „Vârsta de bronz a poeziei” și „Albumul memorial Nicolae Labiș”, editat de Secolul XX. Aducerile aminte ale acestei providențiale cunoștințe de o frântură de vară ale unei personalități de excepție și a unei conștiințe treze a unei generații din care am avut șansa să fac și eu parte, mi-au inspirat, după ani, următoarele gânduri pe care le redau mai jos:

POETUL

Un vezuviu de frământuri
Și de ardere în sine,
Prinț al slovelor rimate
Și-al rostirilor sublime,
Ager ochi al vremii sale,
Treazul ei cugetător,
Cronicar ce-nfruntă timpul
Prin al versului fior
Cu mesajul ce-l transmite
Inspirat și suveran
Și, deși ca vremea trece,
E mereu contemporan!

RADU THEODORU

CALEA ROBILOR

- roman -

SPRE COTU-CHITAIULUI

4.

Se strecoară prin deschizătura din spatele cortului. Prin care, nu după multă vreme, intră slujnicele aducând ibrice cu cafea și filigene de argint pe tipsii de aramă, cumăs în ulcele pântecoase de lut zmălțuit.

- Prietenul nostru, cupadan bașa Ismail Tosun Merdan, vă trimite salutul lui parfumat cu ambră. Poftește naiurile făgăduite de Gazan baatur. Asta pentru desfătarea sufletului.

- Pentru desfătarea minții nu poftește nimic?

- Poftește și pentru aceea, Gazan baatur. Ai a-l povățui ?

- Allah ! povața o va da fratele meu, Nohai baatur celeb.

- Mambet ! Pregătește strajă pentru prietenii noștri. Mambet se închină către tatăl său. Se duce.

- Fiul meu este încă prea fraged pentru sfaturi de taină. Nohai baatur bate din palme de trei ori . Se arată Hurrem, îmbrăcată bărbătește într-o cazacă verde, cu șalvari din stofușoară francească tot verde și cizmulițe de safian galben fără toc, cu vârfurile întoarse. Încinsă cu brâu din mătase în care este înfipt un jungher persienesc cu teaca și mânerul din argint. Se așază între cei doi mârzac.

- La Ak-Kerman, beyul Osman Öztürk se află cu voia lui Allah în bună sănătate. Cu ochiul ager, spune Nohai baatur. Turan Kurdoglu, feciorul de câine, aga ienicerilor, a stat barbă-n barbă cu un spurcat de leah. Limba mea nu suferă să-i rostească numele.

- Zenobi Zavslawski, spune Hurrem.

- Hurrem stă sub semnul lui Aldebaran, Steaua Înțelepciunii. Ce uit eu, nu uită ea. Acel Neguțator de la Liow, venit cu o șaică pe Nistru cu strajă de cazaci de registru.

- Patru, tatăl meu....

- Patru, lumina mea.

Iar bate din palme Nohai baatur. Intră un războinic cu capul ras și cercel de argint în ureche. Ridică o plasă în care se află patru capete cu ochii holbați. Nohai ridică dreapta. Tătarul se pleacă. Iese.

- Algui va lua câte 60 de ughi pentru fiecare cap căzăcesc de la feciorul de scroafă Tuncer Kara Bez, după lege. Așa că l-am pălit pe acel.....

- Zenovi Zavslawski, surâde Hurrem.
 - L-ai ucis ? se frământă Morunul.
 - Ba ! Îi cer răscumpărare. Nohai baatur scoate de la brâu o scrisoare. I-o dă lui Hurrem.
 - Era cusută în cisma acelui șarpe, căruia i-am scos dinții. Citește Hurrem.

Mârzea ascultă cu desfătare glasul dulce, parcă vrăjind cuvintele turcești.

Către fratele nostru privighetor al ochiului, de la fratele privighetor al Jungherului, închinare. Acest aducător să fie bine primit... Atâta scrie. Pe urmă tot ce urmează este învăluit în semne necunoscute, spune Hurrem, dând scrisoarea tatălui ei. Acesta o întinde Morunului care o cercetează cu băgare de seamă. Clatină din cap a nedumerire. O trece lui Mârzea. Căpitanul își aruncă privirea pe șirul de semne, încondeiate cu tot felul de încălcituri, codițe și ponturi.

- Avem noi la Chilia meșter să dezlege asemenea semne. Bine-ar fi dacă pe acel rob Zenovi Zavslawski mi l-ai împrumuta viteazule și înțeleptule Nohai, câteva zile pentru cercetare. Eu adăugând darurilor o parte din prețul răscumpărării, care-ți poate veni, după cum tot atât de bine poate să nu-ți vină în veci. Nohai baatur își mângâie bărbia cânepie. Închide pleoapele. Nu i se poate citi nimic pe obrazul parcă tăiat în lemn.

- O, Morun effendi ! Crezi că acest leah este de folos tainei noastre?

- Pe viața mea, cred.

- Crezi că *vezir-i-azam* ne va da slobod în Volhinia și Padolia?

- Pe viața mea, cred.

Nohai baatur se leagănă înainte și înapoi, subțindu-și pleoapele.

- Atunci în loc de unul, am să dobândesc o sută, șoptește Nohai baatur. Să mă mai gândesc. Doroșenko ne vrea în ceambur, împotriva leșilor.

- Ți-a trimes solie?

- Mi-a trimes solie.

- Gazan baatur celebi, de ce taci?

- Morun effendi, noi suntem pe pământ precum străpunerile din muzica Mevlevi. Ascultă :

Gazan bate scurt în gong. Scoate din nai un țipăt care străpunge liniștea și pacea cortului.

- Purtând sabia și focul asupra necredincioșilor, le arătăm prețul vieții. Al păcii. Al roadelor. Doroșenko vrea să-i scoată pe haholi și cazaci de sub biciul panilor. Noi avem de plătit o dobândă acelor pani. Spune-i lui Merdan, că așteptăm acea poruncă. Și acum ascultă, tălmăcește și înțelege ce-ți spune naiul meu.

Căpitanul Mârzea șoimul prinde privirea mârzei Hurrem. Liniștitoare. Adâncă. Coborâtă în el odată cu vaierele și plânsetele și durerile naiului într-o furtună răscolitoare de sunete tânguioase care se sting ușor într-un suspin dulce, după care se înalță vesel spre soare, înaripată și

desfătată o melodie legănată, alintată de zefir și de cântecul privighetorilor.

(Va urma)

IOAN CĂRMĂZAN

Povestiri din Bocșa

2.

POVESTEA LUI GHIȚĂ MIOARCEA

Ghiță Mioarcea în armată. Căpitanul, om cu haz dar plin de sine, putând să se enerveze foarte repede. Ghiță, clovnul trupei, era mereu ațâțat de unul, de altul. Într-o bună zi căpitanul aliniindu-i, cere raportul, apoi, plimbându-se nervos, se oprește în fața lui Ghiță. Îl privește lung și, deodată, îl întreabă:

- Soldat, să-mi spui cum se construiește un pod?

Ghiță dă din umeri:

- Nu știu, să trăiți!

Căpitanul se enervează, privește spre caporal, apoi dă un semnal. Semnalul de pedeapsă. Pedeapsa, un pahar cu apă rece turnat după gât, pe sub haină și cămașă.

- Patruzeci – strigă căpitanul.

I se toarnă lui Ghiță. Acesta nici nu crâcnește.

- Soldat, cum se face un pod? întreabă din nou căpitanul, postându-se în fața lui Ghiță.

- Nu știu, să trăiți!

- Încă patruzeci! spune căpitanul deja nervos. I se aplică lui Ghiță și celelalte patruzeci. De undeva din spate se aude o voce:

- Mă, să mă ia dracu' dacă nu i s-a făcut cămașa ca plectru'!

O altă voce:

- Ai grijă să nu-ți toarne toată fântâna!

Ghiță privește spre cei doi. Sunt consătenii lui, Vasilică a lui Puroi și Pepi a lui Cherlu.

Căpitanul s-a enervat de-a binelea.

- Soldat, cum îl cheamă pe regele nostru?

- Nu știu, să trăiți!

- Încă patruzeci – rânjește cu satisfacție căpitanul.

- I se toarnă lui Ghiță cele „patruzeci”, iar în tăcerea care domnește acesta, mânios, spune:

- Să ... să ... să tră-trăiți, un pod se face așa și pe dincolo, iar pe ... pe măriă sa, pe regele, îl cheamă Ca-Carol al II-lea. Să-l ia dracu' și pe el și pe dumneavoastră își revine Ghiță din bâlbâială,

spre râsul spart apoi de spaimă al întregului regiment.

Ce a urmat, popa Cernescu nu mi-a mai povestit, probabil nici el nu mai știa. Nevasta popii ne privea duios. După o pauză de râs și de ciocnit un pahar de țuică, popa își reia povestea. Se-ntoarce Ghiță din armată. Barbă mare, neagră de nu-l mai cunoștea nimeni. Lună plină. Miez de noapte oarbă. Căinii lătrau să rupă lanțurile. Capete curioase pe la geamuri și Ghiță, cu rucsacul în spate. Se oprește în dreptul casei. Moș Laie Gîciu pândea de după geam. Baba Sofii, care nu avea niciodată somn și se plimba ca o stafie, era și ea la geam. Mai bate odată. Nevastă-sa Katy, o unguroaică de lângă Oradea, femeie sperioasă și cu frica lui Dumnezeu, iese la geam, privește o clipă speriată, apoi, recunoscându-l pe Ghiță, sare și deschide ușa. Ghiță intră, își aruncă rucsacul, o îmbrățișează.

- Mă Katy, ia vezi că în sacul ăla ți-am adus piper ție, o carte de Tolstoi lui Puiu (Puiu era băiatul lui) și, desfăcându-și opincile, ia o obială și i-o dă lui Katy: iaca – zice -, asta să i-o dai lui Comloșanu', s-o pună duminica în poartă. Comloșanii erau unguri dar se românizaseră cu vremurile.

Popa Cernescu începe să râdă. Râde și nevasta popii.

- Să trăiești și bine ai venit la noi!

- Să trăiești, părinte!

- Auzi, - reia popa povestea – Vasilică a lui Puroi și cu Pepi a lui Cherlu erau mari cârțași. Pe vremuri aici la Bocșa se juca la Nicki Căzan. Sală mare, cu mese multe. Căzan, cel mai gras om de la noi – mic și crăcănăt, om hazliu și pus mereu pe șotii. Nevasta lui Pepi, Măria a lui Cherlu, stătea toată noaptea după bărbatu-său. Se obișnuia și ea să tragă câte un deț. Se îmbăta repede. Vecin cu Nicki Căzan era a lui Harmega, casă mare, comerciant de țuică, casă mare zic, cu zid la stradă, cu uși duble în stradă. Nicki și cu a lui Harmega erau în răcă și își făceau mereu șicane. Într-o noapte Nicki a îmbătat-o pe Măria și a băgat-o între ușile duble ale lui Harmega. Dimineața, Harmega a găsit-o dormind la el între uși. Altă dată, tot Nicki Căzan a băgat-o pe Măria beată în cocia lui Harmega, care se pregătea să plece la târg la Ciacova. Pleacă Harmega de cu noapte și pe la cinci dimineața, când se-ngână ziua, se trezește Măria. Harmega scapă hățurile, sare din cocie și începe să se roage; a apărut dracu'! Se liniștește și o vede pe Măria care – încă beată – se ridică de sub pătură. Popa râde. Nevastă-sa sare să-l completeze :

- Nu, nu așa. A băgat-o între uși cu capul în jos goală, spune nevasta popii și privește trist cu ochii albaștri, palizi de depărtarea ce-i acoperă.

- Da, da ..., dă din cap părintele și privește spre mine cu înțelegere. Nicki Căzan asta a murit într-o seară cu picioarele în apă rece. De cu seară

și-a băgat picioarele în apă fierbinte și a adormit cu ele în lighean. Dimineața l-au găsit țeapăn, cu picioarele în apa care se răcise. De fapt lui i-a anunțat moartea într-o zi la uzină, la Reșița, moșul care o dată în tren a luat o palmă din cauza lui Nicki. Mergeau cu trenul la Reșița și în tunel Nicki a pus mâna pe piciorul unei muieri. Când trenul a ieșit din tunel, muierea i-a tras o palmă moșului. Moșu' n-a zis nimica, dar s-a uitat la Nicki și i-a zis:

- Mulțam, Nicki! Și atât. Și, cum zic, moșul ăsta, într-o zi la uzină a anunțat că a murit Nicki Căzan. Mobilizare, fanfară, lume. Coboară în gară la Bocșa. Casa lui Nicki, lângă gară. Și ce să vezi? Nicki în poartă, viu.

- Mă, dar la cine vă duceți voi la înmormântare?...

Și Ghiță asta a lui Mioarcea, om fain, Dumnezeu să-l ierte! În ultima vreme el făcea panouri, tribune pentru sărbători: 1 Mai, 23 August. Dulgher priceput. Veneau și-l duceau și la Reșița pentru tribune și panouri. Odată lucra o tribună. O termină, pune pânză roșie, tot ce trebuie. Numai bărbați. Iaca și o muier. Unde să o așeze? O așază la mijloc. Iaca, vine unul, îl ia de o parte, îi șoptește ceva. Ghiță strigă:

- Bociule – Bociu, țiganul, ajutorul lui – dă mă femeia aia mai la margine.

- Tovarășu', cum vorbești! Spune tipul care-i sușotise la ureche. S-a enervat Ghiță:

- Aici eu sunt șef!

Și n-a putut să-i facă nimeni nimica. Era tare curajos și le spunea pe toate. Avea gură spurcată. A murit de moarte bună, Dumnezeu să-l ierte. Și Tibi Ștefanovici, îl știi doar, ați fost vecini?...

- Da, zic eu – și încerc să-mi aduc aminte.

- ăsta, Tibi, a murit acum de curând. Eu l-am împărțit pe patul de moarte. Și înainte de a muri, Tibi a început să-și ceară iertare. Mă Gheorghe, să mă ierți, că eu le-am dat atunci declarația aia cum că te-am văzut pe tine și pe văr-tu Loncear Ministru' ieșind din sediul legionar. Mă, să mă ierți că am mințit, așa or fost vremurile. Mă, mai iertat? Ce să zic, l-am iertat, numai să-l ierte Dumnezeu. Știi cum a fost, tu erai mic pe vremea aia. Loncear Ministru', văr-meu ăsta, era om priceput, deștept dar bețic și iute la beție. Iaca pleacă la Galați – se inaugura combinatul. Acolo se îmbată, îi înjură pe toți, chiar și pe șeful lui. Eu te-am făcut om, din cauza mea n-o să mai fi om, i-o zis șeful. Acu' e maistru la Reșița – l-or reabilitat. Numa' atunci, iaca prigoană. Mă arestează și pe mine. Și declarații peste declarații. Dacă eu cu văr-meu am fost legionari... Scriu eu declarații, ei mi le rup. Iaca, așa erau vremurile. Mă duceau dintr-un loc într-altul cu ochelari negri, să nu văd nimica. Cred că m-or dus la București, dar zău dacă și astăzi știu.

În celulă eram cu un profesor de psihologie, doctor. Eu primeam zece țigări pe zi, el nimic. Era arestat cu vină. Împărțeam țigările dimineața la cafea. Făceam zilnic exerciții fizice, de minte, de vorbire. Recitam versuri, eu îi spuneam din Biblie, trecea timpul repede și cu folos. Îi vorbeam de boala nevasti-mi și el îmi spunea că la boala ei nu are nevoie de medicamente, ci doar de voință, de credință, de autosugestie.

- Da, da, așa-i, sare nevasta popii, și ochii ei se umplură de lacrimi.

Bociu țiganu', ajutorul lui Ghiță, avea o credință ascunsă. Om tăcut de felul lui, cu șapte copii acasă. Într-o zi se spovedește lui Ghiță:

- Mă, nea Ghiță – să mă ia dacă te mint, dar zău că pe lună plină, sus pe dealul Chiciurii, apare necuratul cu o salbă de aur cât bobul de păsulă – și în urma lui tot alaiul de draci, toți negri ca smoala. Tare m-aș duce și eu într-o noapte să încerc să-l răpun și să-l fur, să-mi fac și eu o casă, că acuș mi se dărâamă coliba. Și cresc copiii. Iaca, aia mare acuși o mărit. Bun, zis și făcut. Ghiță nu râde dar îi trece un gând. Se duce la Pepi a lui Cherlu și la Vasilică, îi trage cu smoală, le pune coarne. Vine Bociu noaptea la Ghiță. Lună plină ca o gură de fecioară. Pleacă amândoi pe Chiciura. Iaca, apar Pepi și Vasilică cu salba de plec aurit, negri ca smoala. Sare Bociu cu boata, să-i omoare nu alta! Luptă mare. Aia chițcăiau ca dracii. Ghiță se tăvălea de răs. Bociu o rupe la fugă. Al dracului Ghiță ăsta! Râdem, mai bem un pahar de țuică.

Hoinăresc prin oraș. Școala veche, fostă pușcărie pe vremuri. Wellickecul, fostă stațiune de tratament, acum internatul liceului. Ziduri groase, umbroase. Biserica catolică din centrul orașului. Sfatul popular cu statuia soldatului necunoscut. Mă uit la fețele oamenilor. Abătute, preocupate. Mulți tineri.

- Deh, de când cu uzina s-a umplut Bocșa de venituri și olteni, îmi spunea baba Sofii.

În piață mă întâlnesc cu Măgăț. „Noroc!” „Noroc!” „Știi cu cine vorbești?” – încerc să-i aduc aminte. „Nu”, îmi răspunde el. „Al lui cutare și cutare, vecini cu tine.” „Alte vremuri”, îmi răspunde el, demn de noua lui situație. E șeful WC-ului din piață. Are acolo o mică cămăruță. Acolo locuiește. Păzește și curăță WC-ul pieții din Bocșa. Aud că au vrut să-l dea afară, pentru câștig ilicit. Lângă WC-ul lui e baraca unde se împart buteliile de aragaz. Măgăț făcea ordine, ținea rândul la butelii. Fiecare om îi dădea cinci lei. Treaba mergea strună – până într-o zi, Toldi țiganca, slujnica primarului, l-a pârât la doamna primar. L-au chemat la Sfatul Popular și i-au pus în vedere.

- Da, mi-au pus în vedere – spune el mândru de cuvintele alese ce le folosește. Se trage de bărbie. Se uită plin de curiozitate la mine. Vine mai aproape:

- Dă-mi și mie o țigară!

Intru în cafenea. O sală imensă cu mese și scaune. La o masă, cinci tineri. Dau cu o cutie de chibrituri în sus și numără. Din când în când unul râde forțat. Comand o cafea și sunetul spart al cutiei de chibrituri mă urmărește ca o melodie tristă. Mă uit la fețele lor. Tineri, pletoși, nerași.

Ies și în urma mea, agale, mă urmărește melodia tristă a cutiei de chibrituri. Trec podul peste Bârzava. Se înserează iar lumina devine palidă. Sălciile dorm și apa curge alene. Sunt în autobuzul care ne duce la motel. Singurul motel din Bocșa, mândria Bocșei. Acolo va avea loc banchetul nostru. E seara și luminițele pâlpâie. Se lasă ceața. Fețe crispate, pudrate. Haine noi – miroase a naftalină și a lucruri stătute. Pantofii scârțâie. Parfumuri și mirosuri grele ne învăluie. Peste ele, miros de benzină. Vocea popii Cernescu mă urmărește:

- Altădată Ghiță pregătea steaua de Crăciun cu cavalerii și Baltazar. Cu replici, costume și săbii. Îi îmbrăca, îi dădăcea și le dădea drumul prin sat. Intrau în case, jucau, li se dădeau cârnați, colaci, țuică și bani. Ghiță împărțea câștigul. Într-o zi îi îmbracă pe Pepi și pe Vasilică în îngerii, le dă bani de drum până la Timișoara. Pleacă ăștia doi, colindă prin trenuri. Ajung la Timișoara și acolo cu banii câștigați, se îmbată. Se întorc pe noapte beți. Iese Ghiță în poartă, îi vede, o scoală pe Katy:

- Vino Katy, să vezi doi îngerii beți!

(fragment din volumul „Povestiri din Bocșa” de Ioan Cărmăzan, apărut la Timișoara: Facla, 1983)

Ansamblul „Bocșana”

MIRCEA RUSNAC

Proiecte occidentale privind „Republica Banatului”

După încheierea primului război mondial și prăbușirea monarhiei austro-ungare, statele succesorale au început aprige confruntări diplomatice, cu ocazia Conferinței de pace de la Paris din 1919-1920, pentru împărțirea și reîmpărțirea teritoriilor acestuia. În cazul Banatului, disputele diplomatice româno-sârbe au fost deosebit de intense, nu de puține ori existând chiar pericolul ca ele să degenereze în confruntări armate, deși ambele state făceau parte din tabăra învingătorilor.

În aceste condiții, au existat și propuneri de menținere a Banatului în integritatea sa teritorială, propuneri care însă până la urmă nu vor avea câștig de cauză. Încă din octombrie 1918, la Timișoara a fost proclamată o Republică autonomă bănățeană subordonată guvernului maghiar. Ceva mai târziu, în aprilie 1920, șvabii bănățeni solicitau Conferinței de pace instaurarea unui Banat independent împărțit în cantoane după model elvețian, în care diferitele etnii să aibă preponderența. Ambele aceste propuneri, venind de la popoare considerate învinse în primul război mondial, au fost refuzate de învingători. Dar iată că, după un secol, arhivele se deschid și încep să arate că și în rândul puterilor victorioase au existat idei asemănătoare de conservare a structurii teritoriale bănățene, chiar dacă acestea nu au fost puse în practică până la urmă.

În numărul din iulie 2019 al revistei *Magazin istoric*, cercetătorul Alexandru Pițigoi, după o documentare în arhivele britanice, a făcut cunoscute unele lucruri de mare interes pentru noi. Un proiect necunoscut până acum a fost cel al profesorului american George D. Herron, care, la începutul anului 1919, propunea și el înființarea unei Republici a Banatului, care ar fi urmat să se pună sub protecția Franței. Acest proiect se împletea în acel moment cu alte idei asemănătoare care circulau în presa occidentală. După cum aprecia Alexander Wigram Leeper din cadrul *Foreign Office*-ului britanic, ideea unei Republici a Banatului avea susținători și în rândul conducătorilor Franței, fapt care a generat suspiciuni din partea României la adresa principalei sale aliata. Conducătorii români se arătau foarte nemulțumiți de presupusele mișcări de culise pe această temă. În schimb, britanicii nu doreau apariția unor „mici statelețe” în Europa răsăriteană, susținând mai degrabă întemeierea unei Confederații a Dunării, care să grupeze statele succesoare Austro-Ungariei.

În cele din urmă, hotărârile Conferinței de pace nu au dat câștig de cauză niciuneia dintre aceste variante, iar Banatul a fost împărțit pe criteriu etnic între România, Serbia și Ungaria. În întreaga Europă central-răsăriteană s-a favorizat crearea de state naționale care se dușmăneau între ele, dorindu-se ca dezacordurile dintre acestea să fie arbitrate de marile puteri în interes propriu. Falimentul acestei politici a venit după numai două decenii, când a izbucnit un nou război mondial. Banatul a continuat însă să rămână împărțit între cele trei state, iar toate proiectele care vizaseră menținerea unității sale s-au născut moarte.

In memoriam Ionică Stepan - 10 ani de neuitare

În 31 martie 2022 se împlinesc 10 ani de la plecarea în veșnicie a celebrului olar de la Biniș, Ionică Stepan, „omul care a dus în toată țara și în străinătate faima olăritului românesc și bănățean.”¹

S-a născut în 15 mai 1923 la Biniș și a murit în 31 martie 2012 tot la Biniș. Drag prieten al nostru, *omul poveste* cum îmi plăcea mie să-i spun, de când se știa pe lume, făcea oale din lut. Iar acasă la nea Ionică era un adevărat atelier.

În 1947 a lucrat la Întreprinderea Minieră Bocșa, chiar și în subteran, la Mina Ursoanea de la Ocna de Fier. Însă pasiunea lui era olăritul și așa a devenit cunoscut în țară și peste hotare. A fost invitat la târguri și expoziții, a fost inclus în albume de artă tradițională apărute în țară sau peste hotare, primea comenzi să execute lucrări pentru diferite evenimente. Plata nu era întotdeauna pe măsura muncii, dar pasiunea era mai presus de bani.

Un excepțional interviu cu Ionică Stepan realizează jurnalista Laura Ion în anul 2004, interviu publicat în revista „Bocșa culturală” Anul V, nr. 10-11-12/ octombrie-noiembrie-decembrie/ 2004, p. 40-41, intitulat „O pasiune și o meserie: olar și olărit la Biniș: Ionică Stepan”.

În 2010, când împreună cu regizorul Ioan Cărmăzan am organizat un workshop de regie și film la Bocșa, unul dintre subiecte l-a constituit olăritul și personajul de basm Ionică Stepan. A fost o întâlnire de excepție. Familia lui nea Ionică de la Biniș s-a dovedit a fi ca de obicei: caldă, primitoare. Niște oameni minunați care ne-au dăruit o după amiază deosebită. Iar nea Ionică a fost senzațional. I-a cucerit pe tinerii studenți, care nu mai pridideau cu fotografiatul și filmatul.

Astăzi, la 10 ani de la moarte, ne amintim cu plăcere de *omul poveste* de la Biniș, Ionică Stepan, care, prin talentul și munca sa, a făurit și a păstrat autentică tradiția olăritului.²

„Olăritul l-a deprins la vârsta de 12 ani. La 17 ani a cunoscut toată lucrarea în ceramică la roată. A păstrat tradiția autentică a olăritului din Biniș. A organizat la fiecare expoziție un colț de atelier unde făcea demonstrații la roata olarului, în fața publicului vizitator. Ionică Stepan este membru al Academiei de Artă Populară din Sibiu, distins cu numeroase premii și diplome. Ceramica lui impresionează prin alb-ocru de fond, prin suplețea figurației și deopotrivă prin ornamentul în brăuri alveolate, albe în întregime sau roșii, ondulând la gura „ulciorului mincinos”, creație care-l distinge pe olarul din Biniș. Tot ce face e gândit în limitele artei.” scria Ada D. Cruceanu Chisăliță.³

Deși nu are urmași în ale olăritului, pasiunea și munca olarului de la Biniș rămân nepieritoare. Oalele de lut modelate de Ionică Stepan și ajunse în colecții personale sau ale unor muzee din țară și străinătate vor ține mereu vie memoria acestuia.

Dumnezeu să-l odihnească! Veșnică fie-i memoria!

Note

¹ Daniel Botgros. A doua vârstă a lutului. Reșița: TIM, 2003;

² https://adevarul.ro/locale/resita/a-murit-ultimul-olar-banat-maestrul-stepan-Intreaga-viata-si-a-dedicat-o-respectarii-traditiei-1_50aec3a37c42d5a663a019fc/index.html

³ <https://m.facebook.com/CeramicaRomaneascaVeche/posts/116355377184558>

Cuvântul, potecă spre Cer

„Cel ce va bea din apa pe care i-o voi da Eu nu va mai înseta în veac, căci apa pe care i-o voi da Eu se va face în el izvor de apă curgătoare spre viață veșnică” (Ioan 4:14).

Roxana Novacovici

Izvorul din deșert

O nouă zi toridă, râuri de sudoare pe trupul chinuit de arșiță curg, stârnind mai tare setea în acest deșert al vieții. Picioarele se scufundă în oceanul de nisip, continuând totuși, cu încăpățănare, călătoria. Încotro? Nu știu. Spre orizonturi scăldate în blândă lumină, mângâiate de adieri sfinte. Spre izvoare de apă dulce, care să astâmpere această mistuitoare sete. Vlăguit mi-e trupul... de suflet, ce să mai zic?

Privesc în jur. Cui să mă plâng? Toți înaintează cu greu în deșert. Toți se concentrează asupra propriei suferințe. Îi pot eu judeca? De câte ori mi-am întors eu privirea dinspre mine însămi spre aproapele meu? De câte ori am renunțat la mine pentru cel de lângă mine? În deșertul acesta mare, am fost eu o oază sau o dună pentru sufletul celuiilalt?

Cum să găsesc izvoare când eu însămi sunt deșert? Ceea ce dăruiesc se întoarce la mine, într-un fel sau altul. Durerea propriei mele indiferențe îmi străpunge sufletul istovit, și plâng. Îngenunchez... Parcă aș vrea să mă fac una cu nisipul, să redevin țărână și să o iau de la capăt. Să mă nasc din nou. Să transform aridul, cu lacrimile mele, în izvor de ape.

Simt cum o mână mă cuprinde. Cu sufletul sângerând în lacrimi, privesc în jurul meu, însă nu e nimeni. Aud totuși o șoaptă:

„Eu sunt! Nu te teme!”

„Cine ești?”

„Cel ce preface pământul cel fără de apă în izvoare de ape!”

„Doamne, chiar Tu ești?”

Nu îmi mai răspunde nimic, dar în suflet simt o pace și o bucurie cum nu am mai simțit vreodată. Mă simt ca orbul din naștere vindecat de Mântuitorul Hristos, deoarece, acum, după ce am auzit glasul Lui și am simțit mâna Lui asupra mea, în deșert văd izvoare! De fapt, aceste izvoare au fost dintotdeauna în deșertul vieții mele, dar eu am fost oarbă. Până L-am întâlnit pe El...

Drag cititor, știu că, în deșertul vieții tale, cauți însetat un izvor care să domolească arșița interioară, produsă de păcate, necazuri, boli, depresii. Știu că, de multe ori, te simți singur, al nimănui. Nu privi spre deșertul ce se întinde în fața ta, ci privește spre Cer. De ce e el albastru? Să îți amintească unde este izvorul pe care tu îl cauți. Nicio apă de pe Pământ nu îți va spăla păcatul, nu îți va vindeca rănila, nu îți va răcori sufletul. Izvorul vieții veșnice, da. Are pentru tine rezolvare în orice încercare. Are duh de putere, de încurajare. Are vindecare. Și, mai presus de toate acestea, îți oferă eternitatea.

Cred că vă amintiți de basmele lui Ispirescu, care ne inspirau copilăria. Îmi amintesc de lectura „Tinerete fără bătrânețe și viață fără de moarte” și de dorința de a găsi și eu o sursă care să mă păstreze astfel. Maturizându-mă, am cunoscut o altă lectură, mult mai importantă și de folos atât trupului, dar mai ales sufletului, și anume Sfânta Scriptură. Odată cu aceasta, am cunoscut și Izvorul care mă va păstra în viață o veșnicie. Desigur, nu fizic, ci sufletește, iar asta este mult mai de preț decât ceea ce este material.

Viața nu este un basm. Nu toți suntem prinți și prințese. Pentru unii, crucea vieții este atât de grea, încât viața însăși devine o povară. Dar nu trebuie să fie așa. Da, viața nu este ca în basme, însă toți suntem importanți pentru Cel care Și-a dat viața pentru noi. Dumnezeu nu a făcut nimic întâmplător. Totul are un sens, tu, creația Lui, ai un sens. Mai îndură o clipă deșertul, înmulțește rugăciunea, deschide Scriptura și lasă-L pe Duhul Sfânt să reverse izvoare de apă vie în inima ta, nu doar pentru tine, ci pentru toți cei pe care îi întâlnești în acest deșert în care toți ar trebui să fim una, precum sunt Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt.

De când mâna Lui m-a cuprins, sufletul meu tresaltă în bucuria deplină pe care o poți simți doar atunci când Îl întâlnești pe Acela pe care sufletul tău L-a căutat neîncetat. Mi-am găsit odihna într-o societate care, prin cerințe, valori și judecată, obosește. Când lumea te obosește, Hristos te odihnește. Când boli te încearcă, Hristos te vindecă. Când plângi, Hristos șterge lacrimile, înlocuindu-le cu zâmbete. Hristos îți șoptește astăzi și ție:

„Eu sunt, Cel ce preface pământul cel fără de apă în izvoare de ape! Nu te teme!”

GABRIELA ȘERBAN

Artă și credință la Mănăstirea „Sf. Ilie de la Izvor” Vasiova

La invitația părintelui duhovnic, Protosinghel Ieromonah dr. Ioanichie, Biblioteca Orășenească „Tata Oancea” Bocșa, în parteneriat cu Mănăstirea „Sf. Ilie de la Izvor” Vasiova, au organizat duminică, 5 iunie 2022, o expoziție de sculptură, care poartă semnătura cunoscutului artist **George Molin**.

Vernisajul expoziției s-a desfășurat după Sfânta Liturghie și a fost găzduit de Paraclisul interior al Mănăstirii vasiovene.

Ținând cont de prezența numeroasă, putem afirma că evenimentul a fost unul așteptat și bine primit de către credincioșii apropiați acestui important lăcaș de credință și cultură, artă și civilizație. Pentru că, trebuie să precizăm, duhovnicul acestei mănăstiri, Protosinghel Ieromonah dr. Ioanichie Petrică, este unul dintre erudiții orașului Bocșa, care a reușit, de-a lungul vremii, să adune în acest mirific colțisor de Rai adevărate „comori” cultural-spirituale: de la carte rară, la opere de artă; de la importanți scriitori, la compozitori și artiști de seamă! Iar evenimentele inițiate de către acest duhovnic-cărturar și găzduite în acest loc de poveste sunt dintre cele mai frumoase, complexe și diversificate!

Iată că, în această caldă și senină duminică a Sfinților Părinți de la Sinodul I Ecumenic, dar și în ziua în care românii își sărbătoresc dascălii (Ziua învățătorului), părintele Ioanichie a propus bocșenilor (și nu numai!) o picătură de cultură și artă!

De astă dată a fost invitat sculptorul bănățean George Molin de la Ticvanu Mic, care a adus 70 de lucrări, sculptură în lemn, pe teme generoase și diverse, participanții la vernisaj putând admira lucrări complexe reprezentând fie chipuri de sfinți, chipuri de eroi, scene religioase, fie artă naivă, simboluri mitologice, figuri inspirate din basme sau din universul țaranului român. Toate acestea șlefuite în lemn cu răbdare, meticulozitate și talent de către artistul George Molin.

Despre artist și lucrările sale au vorbit: Protos. Ierom. Dr. Ioanichie, moderatorul Gabriela Șerban, dr. Mirel Patriciu Pascu, primarul orașului Bocșa, artist plastic Viorica Ana Farkaș și cărturarul Gheorghe Jurma.

Cu toții au avut cuvinte de laudă la adresa inițiatorului și artistului, dar pentru cercetătorul Gheorghe Jurma acest eveniment a fost unul deosebit de important prin întâlnirea cu artistul George Molin și lucrările sale.

În anul 2012, în urma unor cercetări și studii, Gheorghe Jurma dedica o carte familiei Molin, celor patru fii ai învățătorului Sava Molin (1865-1948) din Cârnecea: Romulus S. Molin (1886-1946), Cornel Molin (1888 – 1948), Gheorghe Molin (1892 – 1976) și Virgil Molin (1898 – 1968), personalități culturale ale Caraș-Severinului cu importante contribuții în gazetărie, tipar, grafică românească, istoria și cultura Banatului ori alte domenii.¹

Iată că, pentru cercetătorul Gheorghe Jurma, vernisajul propus de părintele Ioanichie în data de 5 iunie 2022 și întâlnirea cu sculptorul George Molin, s-au dovedit a fi întâmplări deosebit de importante, deoarece a putut cunoaște un descendent al familiei Molineștilor, propunându-și, împreună, o nouă carte dedicată acestei familii atât de înzestrată de Dumnezeu cu talent și măiestrie!

Sculptorul George Molin este pensionar, trăiește la Ticvanu Mic, județul Caraș-Severin, coordonează Cercul de sculptură în lemn „Jacob Naubauer” din cadrul Forumului Democratic al Germanilor Caraș-Severin și răspândește în jurul său frumusețe și talent.

Jacob Neubauer (1922- 2001) a fost unul dintre reprezentanții de seamă ai etniei germane din Banatul de Munte și a fost fondator al cercului de sculptură în lemn de pe lângă Forumul Democratic al Germanilor din Caraș-Severin, cerc preluat, după decesul inițiatorului, în 2001, de discipolul său - **George Molin**.

Din anul 2007, în semn de respect, cercul poartă numele „Jacob Neubauer” și adună în componența sa oameni talentați și creativi, dornici să împărtășească valori artistice.

La vernisajul din 5 iunie 2022 de la Mănăstirea „Sf. Ilie de la Izvor” Vasiova au participat, alături de credincioși ai locului, și elevi sau colaboratori ai lui George Molin, artistul care a reușit să cucerească publicul prin căldura și lumina pe care le emană, prin sinceritatea sa și măiestria artistică!

Un eveniment care s-a încadrat exemplar în acest spațiu al Mănăstirii „Sf. Ilie de la Izvor” Vasiova!

Note

¹ Gheorghe Jurma. Molineștii. Reșița: Editura TIM, 2012 (Personalități culturale din Caraș-Severin)

GABRIELA ȘERBAN

Cultură și credință la Biserica „Sf. Nicolae” din Bocșa Română

În Sfânta Duminică a Tuturor Sfinților, 19 iunie 2022, la Biserica Ortodoxă „Sf. Nicolae” Bocșa, s-a desfășurat un eveniment complex dedicat memoriei istoricului Nicolae Bocșan de la a cărui plecare în veșnicie s-au împlinit 6 ani.

Iată că, într-o Biserică proaspăt prăminată, trecută printr-un amplu proces de restaurare și împodobită cu picturi demne de titlatura primită în mod neoficial – „Vronețul Banatului” -, o mare de oameni a participat la Sfânta Liturghie, închinându-se în rugăciune alături de harnicul și talentatul paroh dr. Silviu Feriug, precum și bucurându-se de înălțătoarele voci ale membrilor corului „Armonia”.

După Sfânta Liturghie și Împărtășirea cu Sfânt Trupul și Sângele Domnului, credincioșii prezenți au luat parte la un seminar intitulat „Pictorii iconari din Banatul de munte în sec. XVII-XIX” susținut în memoriam prof. dr. Nicolae Bocșan.

În cadrul acestui seminar a fost vizionat un reportaj mai vechi, realizat de Vasile Bogdan și TVR Timișoara în anul 2007, intitulat „Filip Matei și școala de pictură de la Bocșa” (pus la dispoziție de Biblioteca Orășenească „Tata Oancea”), material care face parte din ciclul „Bocșa din inimă” inițiat de scriitorul și reporterul Vasile Bogdan împreună cu Gabriela Șerban și Mirel Patriciu Pascu, primarul orașului Bocșa, proiect în cadrul căruia, în perioada 2008 – 2011, au văzut lumina tiparului trei volume și au fost realizate mai multe documentare și reportaje evocând oameni și fapte din Bocșa.

Personalitatea istoricului Nicolae Bocșan a fost evocată succint de către Gabriela Șerban printr-o expunere intitulată „Oameni ce dau onoare orașului: istoricul Nicolae Bocșan, în memoriam”, iar oamenii care l-au cunoscut au avut posibilitatea să și-l amintească și să-l pomenească pe acest vrednic fiu al urbei.

Deosebit de interesantă a fost intervenția pr. prof. dr. Dorel Viorel Cherciu, reprezentat al Episcopiei Caransebeșului, care a vorbit la modul excepțional despre icoane, iconari, isihasm și mistici metafizice.

Gazda evenimentului, pr. dr. Silviu Feriug, a prezentat în câteva cuvinte chipuri de oameni dăruți care au adus o contribuție importantă Bisericii, referindu-se, în principal, la regretatul pr. Constantin Miloș, dar și la Eremia Profeta și pictura Bisericii „Sf. Nicolae” din Bocșa Română.

Acest frumos și bogat eveniment a fost

inclus în seria de evenimente organizate în baza protocolului de colaborare între Episcopia Caransebeșului și Parohia Ortodoxă Română Bocșa 2, în cadrul Planului de Marketing, pentru promovarea obiectivului de investiții și a fost organizat în colaborare cu Biblioteca Orășenească „Tata Oancea” Bocșa, Liceul Teoretic „Tata Oancea” și Școala Gimnazială nr. 1 Bocșa.

„Tabăra din Inima Familiei” vine la Bocșa!

ne-a anunțat primarul orașului Bocșa,
dr. Mirel Patriciu Pascu

„În 16 mai 2022 am avut bucuria să mă întâlnesc într-o ședință de lucru cu pr. insp. Mihai Ciucur, reprezentant al Episcopiei Caransebeșului, pentru a semna *Protocolul de colaborare* în vederea organizării evenimentului „*Împreună pentru copiii noștri*”, proiect în care orașul Bocșa devine partener pentru prima dată.

La sfârșitul lunii iunie, timp de cinci zile, copii și tineri din parohiile ortodoxe de pe raza orașului Bocșa vor fi beneficiarii activităților desfășurate în cadrul *Taberei din Inima Familiei*, ediția I.

Cu acest prilej, vor fi organizate ateliere de lucru, jocuri distractive și recreative, seri tematice și alte momente prielnice pentru a ne promova orașul, tradițiile, specificul și frumoasele locuri de agrement.

Sperăm ca acest proiect să fie o experiență frumoasă și educativă pentru copiii și tinerii beneficiari, să fim gazde bune pentru voluntari și, la final, să ne dorim cu toții o revedere într-o ediție viitoare!

Tuturor le doresc succes și spor la treabă!”

Așadar, în perioada 26 – 30 iunie 2022, copii și tineri ortodocși din Bocșa, alături de voluntari din Caraș-Severin și nu numai, vor lua parte la activitățile organizate în cadrul acestui frumos proiect de vacanță, „Tabăra din inima familiei”.

La Școala Profesională Berzovia se face performanță în sport

După pandemie și atâta școală on-line copiii au simțit nevoia de socializare și de a face mișcare, astfel catedra de educație fizică și sport de la Școala Profesională Berzovia, cu aprobarea conducerii instituției, a participat la nu mai puțin de 10 competiții sportive școlare, dintre care 9 în cadrul Olimpiadei Naționale a Sportului Școlar și la o competiție organizată de Asociația Județeană de Fotbal Caraș-Severin. Competițiile la care au participat elevii Școlii Profesionale Berzovia și rezultatele obținute de aceștia sunt următoarele:

- **Fotbal fete ciclul primar - ONSS - locul V - faza județeană - echipă coordonată de prof. Bosioc Bogdan**
- **Minihandbal mixt ciclul primar - ONSS - locul IV - fază județeană - echipă coordonată de prof. Bosioc Bogdan**
- **Fotbal băieți ciclul liceal - ONSS - locul III - faza zonală Bocșa - echipă coordonată de prof. Bosioc Bogdan**
- **Fotbal fete ciclul liceal - ONSS - locul II - faza județeană - echipă coordonată de prof. Bosioc Bogdan**
- **Cros fete ciclul gimnazial - ONSS - locul 12 și locul 13 - fază județeană - eleve coordonate de prof. Lupitu Claudiu**
- **Fotbal fete ciclul gimnazial - ONSS - locul VII - fază județeană - echipă coordonată de prof. Bosioc Bogdan**
- **Handbal băieți ciclul gimnazial - ONSS - locul IV - fază județeană - echipă coordonată de prof. Bosioc Bogdan**
- **Handbal fete ciclul gimnazial - ONSS - locul IV - fază județeană - echipă coordonată de prof. Bosioc Bogdan**
- **Badminton mixt ciclul gimnazial - ONSS - locul II și locul III - elevi coordonați de prof. Bosioc Bogdan**
- **Cupa Satelor U13 - competiție organizată de AJF CS - locul IV - echipă coordonată de prof. Bosioc Bogdan**

Cu toate că elevii Școlii Profesionale Berzovia nu s-au calificat la fazele superioare ale competițiilor în care au fost angrenate, conducerea școlii și membrii catedrei de educație fizică și sport sunt mândri de rezultatele obținute de elevii școlii și vor mai participa și la alte competiții în acest an școlar.

Articol scris de profesor BOSIOC BOGDAN IONUȚ

Concert de muzică vieneză în cariera de piatră de la Bocșa Montană

Gabriela Șerban

Sâmbătă, 25 iunie 2022, în cariera de piatră de la Bocșa s-a desfășurat o nouă ediție (a IV-a) a concertului de muzică vieneză, un eveniment așteptat de melomanii bocșeni și nu numai!

Pe scena amplasată în mijlocul carierei, au urcat soliștii Lăcrimioara Cristescu – soprană, Cosmin Ifrim – tenor, Dan Pataca – bariton, Corina Murgu – vioară, Alina Mihai și Alin Radu – balet, cu participarea Artkammerorchester – coordonator muzical Ovidiu Rusu și prezentator Cristian Rudic.

Evenimentul a fost organizat de Casa Orașenească de Cultură Bocșa (director Dan Liuț), cu sprijinul Primăriei și Consiliului Local Bocșa (primar Mirel Patriciu Pascu).

Și această ediție a fost primită cu bucurie de cei peste o mie de participanți, iar locația s-a dovedit a fi, și de această dată, una de vis!

<https://reper24.ro/foto-numar-record-al-melomanilor-la-concertul-din-cariera-de-piatra-de-la-bocsa/?fbclid=IwAR2s7yRcplBdHmDEE5-CFvVzekGR-Fo5Ps5qn4Q00m9vN3NU8r7x3ELqo18>

<https://expressdebanat.ro/regalul-de-muzica-vieneza-din-cariera-de-piatra-de-la-bocsa-unic-in-lume/?fbclid=IwAR1MeBxcXUizdtd4vslyF04sexidhqmeFiFJpPGoPIhkry55UzeSJQ6TF74>

„BOCȘA FILM FESTIVAL” la cea de-a doua ediție!

În perioada 14 – 17 iulie 2022 la Bocșa se va desfășura cea de-a doua ediție a Festivalului de Film, eveniment care, prin grija regizorului Ioan Cărmăzan și a directorului Ioan Cojocar, se derulează în întreg Banatul.

Dacă prima ediție a Festivalului de Film de la Bocșa a prezentat oameni de seamă ai locului, cea de-a II-a ediție își propune să promoveze cartea, filmul românesc și ținutul natal.

În perioada 14 – 16 (inclusiv) iulie 2022, începând cu orele 16.00, în sala de festivități a Primăriei Orașului Bocșa se vor desfășura lansări de cărți, reviste, publicații, prezentări de autori și edituri din Banatul istoric. Astfel, în aceste zile, vor poposi la Bocșa scriitori, jurnaliști și editori din Reșița, Timișoara, Oravița, Lugoj, Anina, Caransebeș, Cluj-Napoca și, evident, scriitorul și regizorul Ioan Cărmăzan de la București.

